

Адыгэ макъ

№ 189 (19703)

2010-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

ЮНЫГЪОМ и 25-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Пэрыохъу афэхъухэ хъуштэп

Илъэсзу тызыхэтым ибэдзэогъу мазэ къалэу Волгоград щыклогъэ зэхэсыгъом Урысые Федерацием и Премьер-министрзу Владимир Путиныр къыщыгушчыгъэ, къэлэгъэпсыным, чыгу зэфыщытыклэхэм алъэныкыоклэ нэпэ щылэ административнэ пэрыохъухэр дэгъэзыжыгъээнхэр субъектхэм япшгъэралъ шхъалэу къыгъэнэфэгъагъ.

Мы Юфыгъор Адыгэ Республикэм зэрэщызэшъахырэ, пшгъэралъэу зыфагъэуцуужыкхэрэм афэгъэхыгъагъ АР-м и Премьер-министрзу Къумпыл Мурат тыгъуасэ зэхичгъэ зэхэсыгъор. Ащ къырагъэблэгъагъэх муниципальнэ образованиехэу «Къалэу Мыекъуапэ», «Адыгэкъалэ», «Теуцожь» ыкли «Тэхъутэмыкыое» районхэм яадминистрациехэм, республикэ комитетхэм ыкли гъэорышлалэхэм япашэхэр.

УФ-м и Генеральнэ Прокуратурэ зэхичгъэ уплъэкълунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмклэ, къэлэгъэпсыным, чыгу зэфыщытыклэхэм алъэныкыоклэ республикэм ичылплэ зыгъэорышлалэжь органхэм шапхъэхэр бэрэ аукохэу къыхэкълыгъ. Предпринимательхэм, цыф

къызэрыкълэхэм къатырэ лъэлу тхылъхэм яхэплъэн муниципальнэ образованиехэм охътабэ тырагъэкълуадэ, зыхэмыплъахэхэри щылэх. Ащ фэдэ екълалэклэр законодательствэм зэрэдимыштэрэр Къумпыл Мурат къызэрэуэгъигъэхэм агу къыгъэкълэжыгъ.

— Цыфхэм яфэло-фашлэхэр зэшлохыгъэ зэрэхъурэм елытыгъэу федеральнэ гупчэм субъектым илофшлэн уасэ къыфешы, ар къыдилыгътээ нэбгырэ пэпчэ ипшгъэралъхэр ыгъэцкълэнхэ фае, — къылуагъ АР-м и Правительствэ ипашэ.

АР-м и Президентрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие уплъэкълун Юфхэмклэ и Гъэорышлалэ ыкли АР-м къэлэгъэпсынымрэ архитектурэмрэклэ и Комитет зэхашгъэ уплъэкълунхэм зэфэхысыжыгъу афэхъугъэхэм нэужым къызэрэуэгъоигъэхэр ащагъэгъозагъэх. Юфхэм язытэт тлэклу нахьышлум физэнкълыгъ нахь мышлэми, законодательствэм къыдилыгътэрэ шапхъэхэр муниципальнэ образованиехэм икъу фэдиэу зэрамыгъэцкълэрэр ахэм къалуагъ. Проектированием, генеральнэ планхэм язэхэгъэузон, информационнэ системэм, кадрэхэм алъэныкыоклэ гумэкълыгъуабэхэр щылэх, ащи пашэхэм нахь аналэ тырагъэтын фае.

Къумпыл Мурат зэхэсыгъом къыщигъэнэфэгъэ гумэкълыгъохэр дагъэзыжынынхэм зэрэфэхъазырхэр, ащ даклоу зэфэхысыжыгъ тэрэхэр зэралышхэр муниципальнэ образованиехэм япашэхэу нэужым гушчылэ зыштагъэхэм къалуагъ.

— Ишыклагъэ хъумэ, республикэм икомитетхэм ыкли игъэорышлалэхэм яспециалистхэр упчлэжыгъу шъушыныхкълыплэу щылэхэм шгузэдъаус, — къылуагъ Премьер-министрэм шхъэихыгъэ зэдэгущыгъгъум зэфэхысыжыгъхэр къыфишлыгъэ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтыр Изыгъынэ Аслъан тырихыгъ.

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» 2011-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкыо клэгъэтхэгъу уахътэ макло

Ныбджэгъу лъаплэхэр!

Лъэпкэ гъэзетыр къызытхыкълэ зышлоигъохэм апае федеральнэ почтэм икъутамэу Адыгэ Республикэм щылэм иотделениехэм, ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» зыфиорэм икиоскхэм ыкли «Адыгэ макъэм» иредакция дэжэ щыт киоскым Юныгъом и 1-м ялофшлэн рагъэжыагъ.

Почтэм иотделениехэм мыщ фэдэ уасэхэмклэ лъэпкэ гъэзетым шъуашыкълэтхэн шъульэкълышт:

— сомэ 397-рэ чapyч 26-клэ — тхъамафэм 5 къыдэкълэу нэклубгъуий хъурэ гъэзетэу 52161-рэ индекс зилэм;

— сомэ 379-рэ чapyч 14-клэ — фэгъэкълотэныгъэ зилэхэм апае 52162-рэ индекс зилэм;

— сомэ 143-рэ чapyч 16-клэ — телепрограммэр зыдэлъышт бэрэскэшхо номерэу тхъамафэм зэ къыдэкълэу 14289-рэ индекс зилэм;

Мыекъуапэ щыпсэухэр! «Адыгэ макъэм» иредакция дэжэ щыт киоскым индексхэу 52161-рэ, 52162-рэ, 14289-рэ зилэхэм сомэ 140-клэ шъуашыкълэтхэн шъульэкълышт. (Мыщ шыклатхэхэрэм киоскым гъэзетыр ежэ-ежырэу члахыжыгъэ ашышт);

ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» икиоскхэм тигъэзетхэм зэкълэми сомэ 150-клэ шъуашыклагъэтхэшт. (Клатхэхэрэм гъэзетыр киоскым ежэ-ежырэу члахыжыгъэ ашышт);

къалэу Мыекъуапэ дэт хызмэтшлалэхэу, организациехэу, учреджениехэу корпоративнэ шыкълэм тетэу гъэзет экземпляр 15-м къыщымыкълэу къызытхыкълэ зимурадхэр редакцием сомэ 200-клэ шыкълэтхэнхэ алъэкълышт.

Шъуклатх лъэпкэ гъэзетым!

«Адыгэ макъэр» — тиклэсэ гъзет

Тиколлектив инэп, нэбгырэ 25-рз ты- зэрэхурэр. Нахыбэр бзылфыгъ. Ты- зэгурылоу, тыздэлужьэу тэлажэ. Типа- щэу Лыхурэе Алыгъ игушылэ ифэшъ- шэ уасэ фэтэшъ. Зы лъэхъанэ гъзет кIэгъэтхэгъур къэсыгъэу зыгорэхэм «Адыгэ макъэр» кырамытхыкIымы хъу- нэу алоу зызэхехым, зэкIэми ыдэжъ тычIищи рэхъатэу, шъэбагъэрэ гүфэбэ- ныгъэрэ хэлъэу кытылуагъ: «Адыгэ ма- къэр» тилъэпкъ гъзет. А зыр ары ады- габзэкIэ кыдэкIырэр. Зышъхъэ уасэ фэзышIыжырэ адыгэ унагъо пэпчъ ар ихъанэу шыт. Адэ тэ, адыгэхэм, кыты- мытхыкIым, хэтэ ащ кIэтхэщтыр? Сы- фэягъ кызыдежъугъэштэнышъ, лъэпкъ гъзетым шъукIэтхэнэу.

Ар зыхъугъэм ыуж илъэс заулэ тешIэжыгъ. Джащ кыщегъэжыгъэу «Адыгэ макъэр» тиколлектив хэтхэм зэкIэм кыратхыкIы, еджэ, агуи рехъы. Сэ сшъхъэкIэ лъэпкъ гъзетер сикIас, илъэс пчъагъэ хъугъэу тиунагъо къехъэ, тежэ. Ауштэу зэрэщытми лъапсэ иI.

Сэ Едэпсыкъоешхом сыкышхыгъ, сыщапIугъ. Сятэу МамыкIэу Мысы- рышщ Хэгъэу зоошхом хэлэжыгъ, 1986-рз илъэсым идунай ыхъожыгъ. Щэлэфэ адыгэ гъзетер истолышхъэ телыгъ, ар иунэгъо гъзетэу шытыгъ. Тят ары сэ адыгабзэр шIу сзыгъэлъэгъугъэр, си- цыкIугъом кыщегъэжыгъэу, лъэпкъ гъ- зетым имызакъоу, адыгэ тхакIохэм ат- хыгъэхэми сяджэнэу сызышIыгъэр.

Тянэу МамыкIэу Асыет непи псаоу ташхъагъ итышъ, АдыгэкIалэ щэпсэ- ушъ, тигушIуагъу. Алахъталэм телъэу ар бэгъашIэ ышIышIтмэ ащыщ хъунэу. Къасломэ сшIоигъор ащи лъэпкъ гъзе- тыр зэрикIасэр ары. Аукъодыеу ит го- рэм еджэу ыгъэтIылыжырэп ащ, ышъ- хы, ыкIи, кызышъдэкIыгъи, кIэтхэжыгъи — зэкIэ еджы. Загъори сэлэгъу тигъу- нэгъу ныхъэм ахэсэу «Адыгэ макъэм» кыхъагъэхэм ымакIэу Iэтыгъэу къазэра- феджэрэр.

Сэ адыгабзэр, лъэпкъ гъзетер шIу сэ- зыгъэлъэгъун нэмыкI сапэ кымыфзэзэ къэ- сэхъы. Едэпсыкъоешхом тыкыдэкIыжы АдыгэкIалэ тыкызагъэкошчыжым, я 8 — 10-рз классхэм адыгабзэмкIэ тезыгъа- джэщтыгъэр зиунай зыхъожыгъэ Гышщ Айдемыр ары. Ар цыфышIу дэдэу шы- тыгъ, адыгабзэр, адыгэ гъзетер, ады- гэ шэн-хабзэхэр шIу тигъэлъэгъунхэмкIэ фэлэжыштыр ышIагъ, тыгыгъупшэрэп.

Синасып кычIэкIи унагъо сызехъэм, сызэхъэгъэ лIакъоми лъэпкъ гъзетер игунэсэу кычIэкIыгъ. Сипщэу Къэбэр- тэе Аслъанчэрые «Адыгэ макъэм» иныб- джэгъу шыпкIэхэм, ащ шIу кыдэхъу- мэ зышIоигъохэм ащыщ. Джащ фэд, непэ сызышIыжырэ IофшIапIэм — Пен- сиехэмкIэ фондым АР-мкIэ и Къутамэ Теуцожь районымкIэ и ГъэларышIапIэ инащэу Лыхурэе Алыгъ, иунагъо исхэ- ри адыгэ гъзетым иныбджэгъушIух. Ти- коллектив «Адыгэ макъэр» икIасэу, ащ еджэу хэтыр макIэп. Къахэзгъэщэу апэу зыцIэ къесломэ сшIоигъор Тэтэр Тэмар.

«Адыгэ макъэм» узэджен дэгъубэ къе- хъэ, адрэ гъзетхэм анахъ мыдэгъумэ, анахъ дэп. Тиреспубликэ, тирайон, Ады- гэкIалэ, нэмыкIхэм ащыкIэбархэм та- щегъэгуазэ. Тигуапэу, тшIогъэшIэгъонэу тяджэ рассказхэм, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ адыгэхэм афэгъэхыгъэ къэ- бархэм. Гъзетым инэкIубгъохэм нахы- бэу арытIагъомэ тшIоигъу ныбжы- кIэхэм ящыIэкIэ-псэукIэ, зыгъэгумэкIы- хэрэм яхыылIэгъэ тхыгъэхэр.

КЪЭБЭРТЭЕ Марыет.

ПенсиехэмкIэ фондым АР-мкIэ и Къутамэ Теуцожь районымкIэ и ГъэларышIапIэ инащэу игуадз.

ЯмэфэкI хагъэунэфыкIыгъ

Хъафизэхэм я Урысые организа- цие зызэхашагъэр Ионыгъом и 23-м илъэс 85-рз зэрэхурэм фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхыхъэ тыгъуасэ культурэм и Унэу Мыекъуапэ дэтым шыкIуагъ. ЯмэфэкI адагъынэу зэхыхъэм къеб- лэгъагъэх Адыгэ Республикэм ихэбзэ гъэцэкIэкIо органхэм ялIыкIохэр, хъафизэхэм ялахыл гупсэхэр, Мые- къуапэ итворческэ купхэр.

Хъафизэхэм я Адыгэ республикэ организации иправление ипащэу Нэ- хэе Мурат зимэфэкIхэм къафэгъу- шIозэ кызырилуагъэмкIэ, ар кыныбэ ылъэгъуэзэ кырыкIуагъ. Арэу шыт- ми, организациер зэхэзыгъэп, ылъэ пытэу теуцагъэу непэ кызынэсым иIофшIэн зэхэщэ.

— Джырэ уахъгэм ехъулIэу тиор- ганизацие хъафизэ нэбгырэ миным ехъу хэт, — еIо Мурат. — ЧыпIэ организации зыфатIорэм фэдэу 5 ти- республикэ ит. Ащ нэмыкIэу заом хэ- лэжагъэхэри, IофшIапIэмэ аIут ве- теранхэри мымакIэу тилэх. Мыгъэ кIэлэцIыкIу хъафизэхэм апае еджапIэ кытфызIуахыгъ. ЫпэкIэ тикIэлэ- цIыкIухэр Ермэлхъаблэ шеджэ-

щтыгъэх, джы ахэр тиреспубликэ ще- джэнхэмкIэ амал дэгъухэр ялэ хъу- гъэ. Шухъафтын лъапIэу непэ кыт- пагъохыгъэхэм ар ащыщ.

Хъафизэхэм къафэгъушIуагъ Мые- къопэ къэлэ администрацием ипащэу Михаил Черниченкэр. Мы лъэхъаным хъафизэхэм гумэкIыгъоу ялэхэм ягу- гъу кышышIэзэ, ахэм ящыкIагъэ- хэмкIэ къаделэщтэу къэлэ пашэм

кыгъэгугъагъэх.

Нэужым Адыгэ Республикэм Iоф- шIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоны- гъэмкIэ и Министерствэ иIофышIэу ЛъэпцIэрыкIэу Алыгъ зимэфэкIхэм къафэгъушIозэ, кылуагъ хъафизэхэм ящыIагъэ ренэу янэплъэгъу зэрэрагъэ- тырэр, тапэкIи зэпхыныгъэ дэгъухэр ялэхэу зэрэздэлэжъэщтхэр. Сэкъат- ныгъэ зэралэмылIытыгъэу, сьд фэдэ лъэныкъокIи яшIуагъэ кызы- рагъэкIоштым зэрэпылэхэр шIукIэ къафилъэгъуэзэ, Адыгэ Республикэм и Президент иунашъокIэ агъэнэфэгъэ шытхъу тхылэхэр лъэныкъо зэфэшъ- хъафхэмкIэ къахэщыгъэ хъафизэхэм аритыжыгъ.

Джащ фэдэу, хъафизэхэм я Адыгэ республикэ организации IэпыIэгъу кызытыр пэщэ заулэмэ ацIэхэр кы- рилозэ, Нэхэе Мурат шытхъу тхыль- хэр аритыгъэх.

Мыекъуапэ итворческэ купхэм къа- тыгъэ концертным мэфэкI зэхыхэр лъыгъэкIотагъ.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан кы- тырихыгъэх.

МАШОМ ЗЫЩЫШЪУУХЪУМ

Къиныгъуабэ кытфахы

Адыгеим унэ унэ мин 97-рз фэдиз ит. Къызэрэуцъылыгъым лъы- пытэу тхымакIагъо кытфэзыхыным зылэкIышIтхэм ясатыр ахэр хэуцох. Бжыхъэ лъэхъаным мафэ къэс унэ горэм машом зыкышIымышIтэу кыхэкIырэн Iоми хъушIт.

Унэхэм ягъэфэбэгъу кызыскIэ, республикэм имэшIогъэкIосэ къу- лыкIу боевой ухъазырыныгъэшхом тетэу иIофшIэн зэхэщэ. Чэщ-зымафэм кыкIоцI гъогогъуипшIым кы- шымыкIэу ахэр дэкIынхэ фаеу мэхъу. МашIохэм япроцент 70-р унэу унэхэр ары кызышыхыухэрэр. Загъэфэбэ- ным дэгIэхэзэ, цыфхэм машIор цынэгъончъэу шытыным ишапхъэхэр зышагъэгъупшхэ. Агъэфедэх ежъхэм агъэпсыгъэ тенхэр, газыр зыгъэсты- хэрэр, ары пакIошъ, мангалхэр.

Унэу унэхэм машIор цынэгъон- чъэу ащыгъэпсыгъэн ыкIи Адыгеим шыпсэухэрэр машIор цынэгъончъэу шытыным ишапхъэхэм ащыгъэгъо- зэгъэнхэ гухэлъым пае, чъэпыогъу- шэкIогъу мазэхэм къэралыгъо мэ- шIогъэкIосэ къулыкIуым иIофышIэ- хэм операциеу «Жилище» зыфилорэм иятIонэрэ чэзыу рагъажэ. МэшIо- гъэкIосэ къулыкIуым инспектIорхэм участкэхэм ащылэ милиционерхэр ягъусэхэу унэу унэхэр зытет квартал- хэр къакулхъэх, машIор цынэгъон- чъэу шытыным пае шIэгъэн фаехэр цыфхэм къафалуатэх. ГухэкI нахъ мышIэм, ащ пае машIохэр кызы- рэхъухэрэм кышцэкIэ пфэлэщтэп.

Мы Iофтхъабзэр зрахъэ зыхъукIэ мэшIогъэкIосэ къулыкIуым инспек- торхэм анахъэу анаIэ зытырадзэхэ- рэр зисоциальнэ шыIагъэ мытэрэз

унагъохэр ары. А купым кыхиубы- тэхэрэм мэшIогъэкIосэ къулыкIуым иIофышIэхэм ренэу шъхъэгъуэзэ къа- фахы. ГъэрэкIо унагъохэм къа- шыхыгъэ машIохэм нэбгырэ 31-рз ахэкIодагъ. Ахэм зы сабыл къахэ- фагъ. Зыныбжэ икыгъэ нэбгырэ 30-м шыщэу 13-р ешъогъагъэх. Цыфхэр зыхэкIодэгъэ мэшIо 14-м лъапсэ афэхъугъэр тугыным зэрешъохэрэр ары. ЦыхъэшIэгъуджэу шыт цыфхэу Адыгеим узышыIукIэщтхэр, адрэ субъектхэми зэрэщыгъэпсыгъэм фэ- дэу, макIэп. Ешъох, амыгъэкIосэгъэ тугыныр аIугъэнагъэу хэчъых, хъа- кухэм алъыплъэхэрэп. Джащ фэдэ цыхъэшIэгъуджэхэм лажыи, хъакIи зымылэ ягъунэгъухэм тхымакIагъо къафахы. Джы зэрэгъэпсыгъэмкIэ, унэхэр блэгъабзэу зэкIэрытых. Пхъэмбгъум хэшIыкIыгъэ чэухэмкIэ ыкIи къақырхэмкIэ кIозэ, машIор гъунэгъу унэхэм алъыIэсэу бэрэ кыхэкIы.

МашIохэр кызырэхъухэрэм ятIо- нэрэ лъапсэу иIэр хъакухэмрэ электро- оборудованиемрэ ягъэфедэн цынэ- гъончъэу гъэпсыгъэным ишапхъэхэр бэрэ зэраукохэрэр ары. ГухэкI нахъ мышIэм, унагъохэм кIымафэм зы- фагъэхъазыры зыхъукIэ ябысымхэм янахыбэр мылIкур къэгъэнэжы- гъэным дехъыхы. Хъакухэр зетель- хъэгъэнхэр ыкIи электрическэ гъу-

чычхэр унэхэм арыщэгъэныр Iэ- пэлэсэныгъэ икыу зыхъымылхэм пы- утэу арагъэгъэцакIэх. Мыщ дэжыым ащэгъупшэ ящылэныгъэ къэгъэнэ- жыгъэныр пстэуми апэ игъэшпыгъэн фэе Iофэу зэрэщытыр.

МэшIогъэкIосэ къулыкIуым иIофы- шIэхэр зэкIэ республикэм шыпсэухэ- рэм къаджэх, джыри зэ агу къагъэкIы- жы машIор сэмэркъэу Iофэу зэрэщы- мытыр, ар цынэгъончъэу гъэпсыгъэ- ным иIофыгъо пстэури ипIалъэм зе- хъэгъэнхэ ыкIи сакъыныгъэшхо кы- зыхагъэфэн зэрэфар. Зэрагъэфэбэрэ электрооборудование зыщыкIуагъэхэр шъумыгъэфедэх, пIэм шъухэлъэу ту- тын шъумыгъэсты, унэм шъуикIын хъумэ, зэрэжыгъэфэбэрэ оборудова- ниер къэжыгъуэцу, машIо зырылъ хъа- кухэм алъыплъэгъэныр кIэлэцIы- кIухэм пшъэрылъ афэшъумышI, машIор псынIкIэу зэхэгъэнэгъэным пае бензин, фэтагын зыфэлэщтхэр шъу- мыгъэфедэх, илыягъэу хъакур шъу- мыгъэпIы. А шапхъэхэр зышъумы- гъэцакIэхэкIэ, тхымакIагъо кызыфэ- шъухыжыны, унагъом исхэр хэкIо- дэнхэ зэрильэкIышIтыр зышышъу- мыгъэгъупш.

Шапхъэхэр шъумыкIуагъэхэми, унагъом машIо кыхъухъагъэмэ е ар кызышIышIтэгъэ чыпIэр шъульэгъу- гъэмэ, телефонэу «01»-мкIэ шъуафы- теу, адресыр тэрэзэу яшъуIу. Мэ- шIогъэкIуасэхэр къэсыфэхэкIэ амалэу шыIэхэм атетэу цыфхэр машIом кы- хъэшъушыжыны, машIор гъэкIосэ- гъэным иамалхэр зешъухъэх.

Татьяна ОЧКАСОВА.

Адыгэ Республикэм имэшIогъэ- кIосэ къулыкIуым инспектор.

Адыгэ Республикэм социальнэ-Юфшлэн зэфыцтыкIэхэр цыгъэзеклогъэнхэм фэгъэзэгъэ комиссиет зичэзыу зэхэ-сыгъо бэмышIу илагъ. Ар зэрицагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэм.

Апэрэ Юфыгъоу зэхэсыгъом зыщытегушылагъэхэр псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм ипрограммэу Юф зыдашIэрэр ары. Ащ фэгъэхыгъэу Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу Натхъо Разыет къышIыгъэ докладым къызэрэщыкIэгъэхэмкIэ, программэм илэныкIэ анахъ шъхъаIэхэм ащыщых псауныгъэр къэухъумэгъэным иучреждениехэм яматериальнэ-техническэ зытет хэхъоныгъэ фэшIыгъэныр ыкIи цIыфхэм ямедицинэ фэIо-фашIэхэр шэпхъэшIухэм атетэу афэгъэ-цэкIэгъэнхэм къыфэкIогъэныр. Программэм кIэу къызыдихъы-хэрэм ащыщ нэбгырэ пэпчъ

ежъ зыфэе врачыр, IзэпIэ учреджениер ыкIи страховой компаниер къыхихынхэ фитэу зэрэхъуштыр. Медицинскэ страховой полисахэри зэфэдэщтых, къэралыгъом исыд фэдэрэ чIыпIи ар щыбгъэфедэн плъэкIынэу цытышт ыкIи зэблэпхъун ищыкIэгъэжыштыт.

Адыгеим ипрофсоюзхэм яфедерацие итхьаматэу Устэ Руслан анаIэ тыраригъэдзагъ зыфэе врачыр цIыфым къыхихыным ифитыныгъэ къызыди-

хыштыт — врачхэм ащыщхэм якIолIэщтыр нахьыбэ хъун зэрилъэкIыштыт. Ау министрэм къыхихыгъэщыгъ ащ фэдэ зэнэкьокъу медицинэм иЮфышIэхэм азыфагу илгыныр программэм къызэрэдилъытэрэр.

Мы Юфыгъом фэгъэхыгъэу Алексей Петрусенкэм къыхихыгъэщыгъ Президентырэм министрэхэм я Кабинетрэ псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ янэплъэгъу зэрэрамыгъэкIырэр, яамал къызэрихъэу

ИэпыIэгъу афэхъуным зэрэфэхъазырхэр.

Зыныбжэ имыкьугъэхэм охътэ гъэнэфагъэм телгытагъэу Юфшлэн ягъэгъотыгъэным епхыгъэ къыныгъохэри комиссиет изэхэсыгъо къышIалэтыгъэх. Ахэм зыкIэ ащыщ зыныбжэ имыкьугъэхэр ЮфшIапIэхэм аштэнхэм зэрэфэмыехэр, лэжъапкIэу

ахэм аратыштыгъэр предприятием къыфатIупшыжъэу зэрэщытыгъэр зэрэщыгъэзыягъэм къыхэкIыкIэ. Цыфхэм Юфшлэн ягъэгъотыгъэнымкIэ ГъэIорышIапIэм ипашэ игуадзэу Абэдзэ Тэмарэ игъоу ылытагъ чIыпIэ зыгъэIорышIэжыпIэхэм ябюджет агъэнафэ зыхъу-кIэ, мы лэныкIом пэIухъащ ахъщэр къышIыдалыгътэ ашIынэу. Ащ комиссиет хэтхэм дырагъэштагъ.

Республикэ бюджетым со-

циальнэ лэныкIом пэIуагъэхъан фэе мылкъоу къышIыдэ-лытагъэм фэгъэхыгъэу зэхэ-сыгъом къышIыгушылагъ финансхэмкIэ министрэм иапэрэ гуадзэу Елена Литвиновар. Анахъэу ащ къыхихыгъэщыгъэр бюджетым епхыгъэу Юф зышIэхэрэм ялэжъапкIэ, студентхэм ястипендиет, ЕДВ-м, нэмыкIхэм кIахагъэхъоным пае мылкъоу ящыкIагъэр ары.

Мыщ дэжым Устэ Руслан къыхихыгъэщыгъ къыхъащт илгъэ-сым имэкъуогъу мазэ бюджет-никхэм ялэжъапкIэ проценти 6,5-рэ къыхагъэхъонэу зэралорэм профсоюзхэр зримыгъэразэхэрэр ыкIи республикэм ипашэхэм ащ фэгъэхыгъэ зэдэгущыIэгъу адашIын амал агъотыным, профсоюзхэм къадырагъэштэным зэрэщыгу-гъыххэрэр.

Зэхэсыгъом зыщытегушыIэ-гъэхэ Юфыгъохэм афэгъэхыгъэ унашъохэр комиссиет ышIыгъэх.

ЖАКIЭМЫКIО Аминэт.
Сурэтыр Iэшынэ Аслан тырихыгъ.

Къэралыгъо программэ Юфым ищыкIагъ

УФ-м и Президент дэжъ щызэхэщыгъэ Къэралыгъо Советым изэхэсыгъоу Юныгъом и 1-м Москва щыкIуагъэм профессиональнэ-техническэ гъэсэныгъэм хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным епхыгъэ Юфыгъохэм игъэкIотыгъэу щатегушылагъэх. УблэпIэ, гурыт гъэсэныгъэ зилэ специалист дэгъухэр тикъэралыгъо зэрищыкIагъэхэр Урысыем и Президентэу Дмитрий Медведевым а зэIукIэм къышIуагъ, мы ЮфымкIэ хэкIыпIэ хъун зылъэкIыштыт лэныкIохэм ягугъу къышIышIыгъ.

Статистикэм къызэригъэ-лгъагъоштыгъэмкIэ, къызэтынэ-кIыгъэ лIэшIэгъум ия 80-рэ илгъэхэм апшъэрэ гъэсэныгъэ зилэхэмрэ гурыт-техническэ гъэсэныгъэ ззыгъэгъотыгъэхэмрэ япчъагъэ зэфэдызыгъ. Ау «зэхъокIыныгъэм» изэман цы-фыбэ зыщылажъэщтыгъэ заводхэмрэ фабрикэшхохэмрэ яЮфшIапкIэ къызыкIечым, ра-бочэ сэнэхъат къызылэкIэзы-гъахэ зышIоигъохэм япчъагъэ къышIыкIэгъагъ. НыбжыкIэ-хэм янахьыбэр апшъэрэ гъэсэ-ныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ еджапIэхэм жъугъэу ачIахэ хъугъэ.

Аужырэ ушэтынхэм къызэ-рагъэлгъагъорэмкIэ, непэ гурыт еджапIэр къэзыухырэ кIэлэ, пшъэшъэ ныбжыкIэхэм япро-цент 80-р ВУЗ-м, процент 20-р гурыт, ублэпIэ профессиональ-нэ еджапIэхэм ачIэхэх. ЫпэкIэ зэрэщытыгъэм фэдэу сыдэу-щтэу тиныбжыкIэхэр гурыт гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъо-тырэ колледжхэм, профессио-нальнэ лицейхэм ачIэханхэм къедгъэгущIуштытха? Сыда ащ пае шIэгъэн фаер? Мыхэм ыкIи нэмыкI упчIэхэм джэуап-хэр къаредгъэтыгъэ республи-кэ профессиональнэ лицейм идиректорэу Сергей Процен-кэм.

— 2010-рэ илгъэсым жъо-ныгуагъэм и 13-м АР-м ими-нистрэхэм я Кабинет иунашъокIэ Мыекъуапэ дэ-тыгъэ профессиональнэ ли-цейхэу NN 1-р, 3-р, 6-р зэ-хагъэхъажьхы зы респу-бликэ профессиональнэ лицей ашIыжыгъэх. Нэбгырэ тхъапша непэ лицейм ще-

дэжэрэр ыкIи сыд фэдэ сэнэ-хъатха яжъугъэгъотыхэ-рэр?

— Непэ зэрэщытымкIэ, ти-лицей пстэумкIи еджэкIо 750-рэ чIэс. Мыгъэ апэрэ курсым нэб-гыри 160-рэ къычIэхъагъ. Ав-тослесарь, токарь, водитель, щакIо, судым исекретарь, псэ-ольэшI, бухгалтер, пшъэры-хъакIо, гъучым Юф дэзышIэшт станочник ыкIи нэмыкI сэнэ-хъат зилэщтыр етэгъаджэх.

— Зигугъу къэпIыгъэ сэнэ-хъатхэм ащыщыу сыд фэдэ-хэр ара нахьыбэмэ къыха-хырэр?

— Ушэтынхэр кIохэ зэхъум нахьыбэу къызэкIолIэгъагъэхэр автомеханикхэр, пшъэрыхъа-кIохэр, псэольэшIхэр зыщед-гъэджэрэ отделениехэр ары. Ахэм тиреспубликэ ирайонхэм къарыкIыгъэхэм анэмыкIэу, Чэчэн Республикэм, Краснодар краим ащыщ ныбжыкIэхэм шIэныгъэ щызэрагъэгъоты.

— Урысыем и Президент гурыт ыкIи ублэпIэ профес-сиональнэ гъэсэныгъэм къы-тегушыIэзэу къызэриIуагъэм-кIэ, къэралыгъом къариты-рэ IэпыIэгъум фэшъхъафэу бизнесыр еджэпIэ учрежде-ниехэм зэрилъэкIэу аделэн фае. АщкIэ о уиенпIыкIэ тшIэмэ тшIоигъуагъ.

— Сэ къызэрэсшIошIы-рэмкIэ, рабочэ кадрэхэм ягъэ-хъазырын мылкъукIэ бизнесыр къыхэбгъэлэжъэныр псынкла-гъо хъуштыт. ШыпкIэ, ти-еджапIэкIэ республикэм ит за-водхэм зэпхыныгъэ дэгъухэр адытиIэх, алъэкIыштымкIэ къыддеIэх. Ау къэралыгъо, шъольыр е республикэ про-

граммэ хэушъхъафыкIыгъэхэр щымылэхэу тиеджапIэхэм хэ-хъоныгъэ ашIыштыт. Щысэ къэсхын слъэкIыштыт. Сшъхэ-кIэ IэкIыб къэралыгъохэм сашылагъ. ГушыIэм пае, Фран-цием сызэкIом, згъэшIэгъон икъун къышIыслэгъугъ. Тех-ническэ гъэсэныгъэ зыщызэ-рагъэгъотырэ еджапIэхэм обо-рудованиеу ачIэтыр еджапIэм иЮф хэмылэу игъо къызы-сыкIэ къэралыгъом экIэри кIэу, уахътэм диштэу къафызэб-лэхъу. Къэралыгъо лэш тилэ-ным пае ныбжыкIэ еджагъэ-

хэр тилэнхэ зэрэфаем щэч хэ-лэп. Непэ ащ ыуж тызымы-хъэкIэ, неущ экономикэ тхъа-мыкIэ зилэ къэралыгъохэм яса-тырэ тыхэуцон ылъэкIыштыт.

— Рабочэ сэнэхъатхэм уасэу афашIыштыгъэм лэ-шэу къыкIычыгъ сломэ сыхэ-укъонэпштыт. Сыдэуштыт ащ къедгъэгъэгъэжынын тлэ-кIыштыт? ХэкIыпIэ иIэу олыта мы Юфым?

— Мы Юфыгъом еплъыкIэу фысылэр къыослон. АпэрэмкIэ, тиобществэ рабочэм уасэу щырилэр къэлэтыжыгъэным пае къэбар лгъыгъэлэс амалхэм лээшэу яшIуагъэ къэкIон ылъэкIыштыт. Цыф лэжъэкIо къызэрыкIохэм, специалист дэ-гъухэм афэгъэхыгъэ къэтын-хэр, очеркхэр, фильмхэр нахьы-бэу телевизорхэм, гъэзетхэм цIыфхэм аралгъэгъон фае. ЯтлонэрэмкIэ, профессиональнэ еджапIэу зычIэхэмрэ ар къа-ухымэ Юф зышашIэшт завод-хэмрэ предприятиехэмрэ зэпхы-ныгъэ пытэхэр зэдырялэнхэ фае. Заводхэр зыфэе специ-алистхэм шIэныгъэу ялэн фае-мрэ тэ ягъырэмрэ зтекIынхэу щытэп. Псы утхъуагъэм хэс пцэжъыеу зыдэкIоштыр зы-мышIэрэм фэдэу мыхъунхэм пае зыфеджэхэрэ сэнэхъатхэр

дэгъоу аIэ къызэрэрагъэхъа-щтым пылгъынхэ фае.

— ТизэдэуштыIэгъу икIэ-ухым дэжыри зы упчIэ. Рес-публикэ лицей зыфэныкIо-хэм яхьыллагъэу сыда къэ-пIон плъэкIыштыт?

— Лицей зыдэщыт чIы-пIэм шъукыIухъэ зэхъум гу-лышъутэгъэн фае гъогуу къекIуалэрэм изытет зэрэдэ-ир. Джащ фэдэ, еджапIэм чIэс-хэр къызэрекIолIэштхэ обще-ственнэ транспортыр благъэу тиеджапIэ къыIухъэрэп. Мы ЮфыгъохэмкIэ Мыекъопэ къэ-лэ администрациет зыфэдгъэ-загъ. Чъэпыогъу мазэм гъогур агъэцэкIэжыныу, маршрутнэ такси къаколэз ышIынэу тя-зэгъыгъ. Юфыгъоу къыкIо-кIыхэрэр тIуагIэ зэхэлэу зэшIотхынхэм тыфэхъазыр.

— Тхъагъэгъэпсэу уахътэ къыхэнхи укызырэддэгущы-лагъэмкIэ.

— Шъори тхъашъуегъэпсэу. ЕЛБЭШЭ Руслан.

Сурэтхэм арытхэр: **республикэ профессиональнэ ли-цейм ипашэу С. Проценкэр; Юныгъом и 1-м лицей зы-дэт шагум щыкIогъэ мэфэ-кIыр.**

Ильэс 53-р ныбжьымкIэ бэп, ау узэшхьэгъусэу, узэгурылоу, шыIэныгъэ гъогоу узытехьагъэр зэпымычэу ащ фэдиз кыызэдэбгъэшIэныр, уилъфыгъэхэр алъакъо тебгъэуцонхэш, ахэм къакIэ-хъухъажьыгъэхэм яхьар къэл-лъэгъужьыныр насыпгъ. Зигугъу къэтышхьыгъэу-

ильэу ащ фэдиз кыызэ-дагъэшIэным шьэфэу хэлъым тызыкIэупчIэм. — Нэбгы-ритIум яз къэгущыIэм адрэм зиушъэфын, кыIонэу кы-дэклоягъэр зэкIигъэкIожьын фае.

Янасып кыхьы аушгъэу ящыIэныгъэ гъогоу кыызэды-рыкIуагъэхэуи алъыгъэ зэш-

шхьэгъусэ ымышIыштгъагъэу зэриуагъэр кыбгурылонэу шьт.

Ильэсыбэрэ ежъ Мусэ колхозым шьлэжъагъ. Блащэпсынэ электричествэ иIэ зэрэхъугъэр ащ ишIушIагъэу плъытэми хъушгъ. Мусэ дзэм къулыкъу зыщехьым, электричествэм хэшIыкI зэрэфыриIэр кыгIэ-

кыкIугъэм кытегушыIэ зыхъукIэ, кыныгъоу кыхъ-фагъэхэр сэмэркъэу ешIыжъых, ахэм цIыфыр апсыхъэу елътэ. Ильэс 75-р дэгъу закIэу зэхэлъэу цIыфым кызэримы-гъашIэрэр къело.

— Арэу щыгъми, исхъухъэрэ пстэури а охътэ дэдэм мы-

пшъэшхьытIури, кIэлитIури агъэ-сагъэх.

— Зыпари амышIэу урамым тетынхэу уахътэ ясты-щтыгъэп, IофшIэн зырыз фэз-гъазэщтыгъэх, — еIо Айшгът. — IофшIэным кIалэр епсыхъэ, шхьахынэгъэ шэнхэр хегъзых, шIыкIэ ышIэу зыкIелэты. Зы-пари зэмыгъашIэрэр зыпарэми фэкъулаишгътэп.

Тыми шъаохэр аушгъэу ыгъэ-сагъэх. Пхъэшагъэ хэлъэу аплугъэхэми, ящыкIэгъэ пстэури

«ДЫШЪЭ ДЖЭГУР»

КЪЫЗЭРАНЭКIЫГЪ

сэхэу Нырэ Мусэрэ Айшгътрэ мы ильэсым ащ фэдиз хъугъэ зызэдэпсэхэрэр. Ахэр Кош-хъэблэ районым ит къуаджэу Блащэпсынэ щыщых, ильэсы-бэрэ ащ дэсыгъэх, шьлэжъа-гъэх, кIэлитIумрэ пшъэ-шхьытIумри ары зышхьыгъэхэр. Ахэр алъэ кытеуцохи къалэр псэупIэу кызыхахым, янэрэ ятэрэ къащжыгъэхэу Мые-къуапэ джы щэпсэх.

— ТикIашхьэм тидэмы-сыгъэу, тижышхьэм тилъ-фыгъэхэм къэлэдэс ташIы-жыгъ, — ыIуагъ Мусэ джы-рэблагъэ ахэм адэжъ тызеб-лагъэм. — ТыныбжыкIэу Мыекъуапэ IофшIапIэ кышхьы-сати, сыкIэжыгъынэу кызы-сэлъэлхэм, мыщ кысфидэ-гъагъэп.

«Мыщ» зыфиIуагъэр Ай-шгът. Адыгъ бзылъфыгъэ шэн-зекIуакIэхэм дахьыхи ишъ-хъэгъусэ янэрэ ятэрэ язакъоу кымыгъэнхэм фэшI, бзылъ-фыгъэм чылэр кыыхыгъагъ, зэрэкIэмыгъожьыгъагъэри ыушъэфырэп. Арэу щыгъми, ялъфыгъэхэм ашIоигъор афишIэным пае непэ къалэм къэкIожьынхэ фаеу зылыта-гъэри ежыр. Дунаеу кызыхи-убытагъэхэр зыфэдэр, гъогум ахэр тетынхэр зэрэмыпсынклэр, ежххэри нахьыжъ зэрэхъухэр-рэр кыдылгъэхэи, Муси ишъ-хъэгъусэ дыригъэштагъ.

Къалэми зэрэщымызщыхэр-рэр мы зэшхьэгъуситIум яшагу узыдахъкIэ, яунэ узи-хъэклэ къэошIэ. IофшIэным зэ-ресагъэхэу али, алъы уцурэп. Мусэ имэлхэр чылэм кыди-нагъэхэп, ыщэжъынхэуи ыIуагъэп, къалэм кышхьыжъ-хы япхьорэльфым ифермэ ты-ригъэуцагъэх. Ар къэлэ кIы-бым шыI нахъ мышIэми, шхьахырэп, макIошъ, яфэIо-фашIэхэр къегъэцакIэх. Ащ фэд ибжъэхэри. Ахэри Мыекъуапэ кышхьыжъгъэх. Щагуми ма-стерской цIыкIу кышхьыжъ-гъэуи хыгъэуи щэупхъуашъэ. Жыгъэм узэкIымыубытэ-нымкIэ ахэм яшIуагъэ къакIоу еIо. Ар шхьыкIэ фае, ау Ай-шгът мыхъумэ а зэпстэури изакъоу ыкIуачIэ кызэримы-хьыштгъагъэр нафэ. Ар сы-дигъуи кIэгъэкъонышхоу зэриIагъэр ежъ Муси къело.

— Щэлагъэ пхэлъын фае, — аIуагъ здырагъашгъэу зэшхьэ-гъусэхэм мамырныгъэ азыфагу

хъэгъусэхэм. Щэлагъэм шэн-хэбзэ дахэу зэрэхъэхэрэр, цIыфыгъэ, зэфышхьыгъэу азы-фагу ильыр кIымыгъужьы-гъэхэмэ ащ фэдэу яунагъо мыпытэнгъэкIи хъун. Айшгът ишъхъэгъусэ чэщи, мафи пIоми хъунэу IофшIапIэм зэрэщыIэм, пщы-гуашэхэм, сабыиплIым яфэIо-фашIэхэр изакъоу зэрипшъэрылхэм зы-пари риIуалIэщтыгъэп. Адыгъ унагъом ижъыкIэ кышхь-жъэгъэ хабзэу илхэр ымы-укъонхэм сыдигъуи пылгъыгъ, шэн-зекIокIэ дахэу ежъ янэ-ятэхэм кыхалхъагъэхэм сыд икыинми атекIыгъэп. Ары непэ лаакъоу зыхъсыми, ипшхьы-хэм якIалэу дахэкIэ сыдигъуи зыпэгъокIышхьыгъэхэми, ишъ-хъэгъуси шIуагъэ игугъу зыкIашIырэр. Непэ кызнэ-сыгъэм, ныбжьым ежъ илхэ ыштагъ нахъ мышIэми, щэ-лагъэу хэлъыгъэр кыххэнэ-жыгъ, шъабзэу, дахэу мэгущы-лэ, нысакIэм фэдэу пстэури къадекIокIыным пылгъ. Мусэ щыIэныгъэр кыызэкIащжъэу, икIэрыкIэу унагъо ышIэн амал кыратыгъагъэми нэмыкI

щыгъагъ. Къызегъэзэжъым, а сэнэхъатыр зэригъэгъотынэу станицэу Ханскэм дэт учили-щым, етIанэ къалэу Ейскэ дэт техникумым агъэкIоныр ары кызыхъэкIыгъагъэр. Iофэу ри-гъэжъагъэр гъунэм нимыгъэсэу чIидзыжъын, теурыкIоу зеклон шэн зэримыIэм кыххэкIэу, иуахътэ инахьыбэр IофшIэным ритышхьыгъ. Къуаджэм зэрэ-щыгъэу электричествэ иIэ хъу-ным чэщи, мафи ыуж итыгъ, кIуачIи, амали иIэр зэкIэ ри-хьыли, икIоджэгъухэр кызэ-пигъэнэфыгъагъэх. Мусэ цIыфэу къелъэIугъэм «пфэсшIэ-шъушгътэп» ныбжыи риIуагъэп, ежъ ыIэ кыххьырэмкIэ зэпстэ-уми ишIуагъэ аригъэкIыным пылгъыгъ. Игупэсэхэм сыди-гъокIи атеубгъуагъэу, ыналэ атыригъэгъытэзэ есагъэхэу непэ кызнэсыгъэм къеупчIыжъых, игущыIэ хэмылгъымэ тэрзэу мызекIуагъэхэ фэдэу къащэху.

Мусэ уедэIугъэ зэпыткIи уеззщырэп, губзыгъэу, зэгъ-фагъэу мэгущыIэ, сэмэркъэуш-хо хэлъ. ЩыIэныгъэ гъогоу

хъугъэми, бэ темышIэу кыз-дэхъузэ сыкырыкIуагъ, — еIо ащ.

ИльэситфыкIэ узэкIэIэ-бжъэмэ, Хэгъэгу зэошхор за-ухыгъэр ильэс 60 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэу, ар Блащэпсынэ кыкIли Мыекъуапэ лъэсэу къэкIогъагъ. Республикэми ащ мымакIэу игугъу шашIыгъагъ, пстэуми ашIогъэшIэгъоныгъ. Ежъ кызэриIотэжъырэм узедэIуагъ, гъунэгъухэм адэжъ кIогъагъэу кыппщэху. Ыныбжъ ильэс 70-м зынэскIэ лъэсэу Мыекъуапэ кIонэу иныбджэгъухэм ариIогъагъ. Ащыгъум джыри ильэс 60 хъугъагъэп. Ылэз тетэу, икIа-рыу ильэу зыфилогъэ ныбжьым зынэсым иIуагъэ ыгъэпцIы-жыгъэп. НыбжыкIэхэми акIуачIэ кыххьыштгъэп ащ зэшIуихыгъэр. Ежъ ар лIы-гъэкIэ зыфишхьыжъырэр, ина-сып кыххьыгъэу еIо.

Зэшхьэгъусэхэм ежхэм шэн-зекIуакIэу ахэлхэр ялъ-фыгъэхэми ахалхъахьыным пылгъыгъэх. IофшIэным ымы-гъэшхьахынхэу, цIыфыгъэ шашхьэхэм адэмыхынхэу

зэрагъэгъотышхьым, яеджэн кызэрэщымыкIэщтым, сэнэ-хъатэу зыфаехэр кызэра-IэкIэхъащтым ыуж итыгъэх. Къын алъэгъугъэми, кIэлитIури, пшъэшхьытIури зыфаIогъэ еджапIэхэм ащырагъэджагъэх, унэгъо зырыз зызэрагъэгъоты-ми амалэу яIэмкIэ аделэгъэх. Непэ кызнэсыгъэм япхъо-рэльфхэм, якъорэльфхэм атеуб-гъуагъэх. Ялъфыгъэхэм афа-шыгъэм «къафырагъэгъэзэ-жы». Ащ фэдэу янэ-ятэхэм кынуу къатыралъэгъуагъэр зэ-рээхашIыкIыжыгъэр насыпы-гъэу зэшхьэгъусэхэм алъыгъ.

Мыхъамэт, къо нахьыжъыр, гражданскэ псэолъэшIыным иинститутэу къалэу Новочер-кассэ дэтыр кыухыгъэу сэнэхъатэу зэригъэгъотыгъэмкIэ Краснодар шэлажъэ. Адами зы-щеджагъэр Новочеркасс, ау ащ гъогушI сэнэхъат зэри-гъэгъотыгъ, къалэу Ермэлхъаб-лэ дэс, гъогушI гъэIорышIапIэм ипаш. Нахъамэт Мыекъуапэ щэпсэу, Адыгъ къэралыгъо уни-верситетыр кыухыгъ, исэ-нэхъаткIэ малажъэ. Пшъэшъэ нахьыкIэу Сулимэти ышхьэр зыщеджэгъэхэ къалэм сатыум епхыгъэ сэнэхъат щызэригъэ-гъотыгъ, ари ащ рэлажъэ. ЗэшитIуми, зэшхьышхьытIуми унагъохэр, сабыххэр яIэх.

Мусэ зэпстэури щыIэныгъэм кышхьыдэхъугъэу ыIуагъэми, джыри шIоигъоныгъэу иIэмкIэ теупчIы.

— ЩыIэныгъэ гъогоу кы-зэдэткIугъэм тырыраз, ар на-сыпыгъэу тэлъыгъэ, нэмыкI укIэхъопсынэуи щыгъэп, — еIо ащ, — ау тикъорэльфым кы-щагъэу, иджэгу титIуи тызэды-хэлпэнэу сыфэягъ.

Мусэрэ Айшгътрэ ари къа-дэхъунэу, унэгъо пстэухэмкIи мыхэр щысэтехыпIэхэш, пса-уныгъэ яIэу джыри ильэсыбэ-рэ здышхьыIэнхэу тафэлъало.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтым итыр: **Мусэрэ Ай-шгътрэ ялъфыгъэхэм, япхъо-рэльфхэм ыкIи якъорэльф-хэм ахэсых.**

Ашлагъэм тегушылагъэх, ашлэн фаехэр агъэнэфагъэх

Тэхьутэмыкьое районым иветеранхэм я Совет бэмышлэу отчет-хэдзын конференцие илагъ. Илээситфым кыклогъ организацием Иофшлэн зэфэшхьафэу зэшлухыгъэхэм ащ щатегушылагъэх, ветеранхэм я Совет итхьаматэу Черник Алексей Михаил ыкьом конференциер зэрицагъ.

Депутатхэм ярайсовет зычэт унэм шыклогъэ конференцием Иофшлэн нэгьырэ 50 фэдиз хэлэжыгъ. Ахэм ащыщых кьоджэ ыкьи поселкэ ветеран организациехэм, райсоветым, район администрацием ыкьи Иофшланлэхэм яллыкхэр. Конференцием кьеклогъагъ Тэхьутэмыкьое районым иадминистрациие ипашэу Пшыдагъэ Ризо, депутатхэм ярайон Совет итхьаматэу Василий Кравченкэр, Адыгэ Республикэм иллыклогъ Краснодар краим шылэгъэ Мамыекьо Кимэ, Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет итхьаматэу Генрих Барташук, кьалэу Краснодар и Гупчэ кой иветеранхэм я Совет итхьаматэу Геннадий Пашевскэр.

Апэу гушыгъэр зэратыгъэ Черник Алексей илээситфым кыклогъэ зипэщэ организацием Иофшлагъэу илэр кьылотыгъ.

— Район ветеран организацием чыплэ койхэм ащызэхэщэгъэхэу организации 7 хэхэ, — ылауагъ докладчыкым, — ахэм отчет-хэдзын зэлуклэхэм ащыхадзыжыгъэхэу тхьаматэхэр ял. Поселкэу Яблоновскэм шылэ организацием итхьаматэ клэу хадзыгъ. Тхьаматэу илагъэр Нина Гефт ары. Илээс пчъагъэрэ ащ Иоф ышлагъ, ау ипсауныгъэ кьызэрэзэщыкьуагъэм кьыхэкълэу йукълэжыкьон фаеу хьугъэ. Ащ ычылпэ Наталья Петрунь, клэлэгъэджэ Иофшлэнэм иветеран, пзублэ организацием итхьаматэу хадзыгъ.

Черник Алексей пзублэ организациехэм ятхьаматэхэм зэрафэразэр идоклад кьышыллагъ, гушыгъэ фагъэхэр кьариоллагъ. Ахэр: Шынджыкълэ Емтлыгъ Асланчэры, Тэхьутэмыкьуагъ Хьут Юныс, Козэтклэ Хьарэхьу Мэджд, Яблоновскэмклэ Нина Гефт, Инэмклэ Валентина Неждовар, Бжыхьэ-кьоежыкьомклэ Шэуджэн Казбек, Афыпсыпэкълэ Хьушт Шэбан.

Черник Алексей зычэт кьырилогъэ нэгьырэ пэпчэ Иофшлэнэу зыфэгъэзагъэр ыгу етыгъэу егъэцаклэ. Пклэ хэмылэу Иофыбэ ашлэми, тхьауысхэхэрэп, бэмыло-башлэх зыфалорэмэ ащыщых. Кьоджэ ветеран организациехэм япашэхэм ащыщыхэм сэжыатныгъэ зилэхэм яобшествэхэу ежэхэм якойхэм ащызэхэщэгъэхэм тхьаматэагъо адызэрахьэ. Ахэр: Шэуджэн Казбек, Хьушт Шэбан, Хьарэхьу Мэджд, Хьут Юныс, Емтлыгъ Асланчэры.

— Гухэкълэу шытыр ветеранхэм ыкьи заом хэлэжыгъэхэм япчъагъэ илээс кьэс нахь маклэ зэрэхьурэр ары, — кьылауагъ Черник Алексей. — Гушыгъэм пае, Шынджыкь, Козэт, Бжы-

хьэжыкьоежэ кьоджэ псэуплэхэм ащыпсэхэу кьэнэжыкьыгъэхэр нэгьырэ заул нылэп. Анахьыбэ зыдэхэр Яблоновскэ ыкьи Инэм, Тэхьутэмыкьое кьэлэ ыкьи кьоджэ псэуплэхэр арых.

Ветеранхэм ярайон Совет илээситф планэу ыгъэуцу-гъагъэм тетэу Иофшлэнхэр зэхыщэгъ: пленумитлу, зэлуклитф зэхыщэгъ. Иофыгъо 40-мэ ащытегушылагъэх, ахэр зэхыфгъэх, гъэцэклагъэ зэрэхьушгъэхэм тетэу амалэу шылэхэр агъэфедэгъэх.

Ветеранхэм ярайон Совет анахьэу ыналэ зытыригъэтырэмэ ащыщ ветеранхэм, заом хэлэжыгъэхэм, «заом исабийхэм», пшъэрылэ шэфхэр зэо лъэхьаным зезыхьагъэхэм ныбжыкълэхэр алуэгъэклэгъэнхэр ары. Ныбжыкълэхэм ячлыгу, ахэгъэгъу шлу альэгъунэу плугъэнхэмклэ, ветеранхэм лъыгъныгъэу афырлэр кьэлэтыгъэнымклэ мыхэм афэдэ Иоф-тхьабзэхэу зэхыщэгъэхэм шлогъэшхо кьаты. Заом ишъыпкьагъэ, тизэоллэхэм лыхьужыныгъэу зэрэхьагъэр ныбжыкълэхэм альгыгъэлэсгъыгъоним фытегъэлэсхьагъэу Иофшлэнхэр зэхэщэгъэнхэр апэрэ пшъэрылэу Советым елыгътэ. Мы лъэныкьомклэ кьыдэхьурэр маклэп. Заом икууплэ шъыпкьэ хэтыгъэхэу Черник Алексей, Бова Иван, Шэзо Рэщыдэ, Кукэнэ Зое, Нэгъуцу Налбий ыкьи нэмыкълэхэр районым иеджаплэхэм бэрэ ащэлэх, клэлэ-егъаджэхэм, еджаплогъэм, нытыхэм алогълэх, гушыгъэу афэхьух. Тэхьутэмыкьое, Инэм, Яблоновскэ, Псэйтыку, нэмыкълэ псэуплэхэм адэт еджаплогъэм ветеранхэр ащылагъэх, музейхэм ачлэхьагъэх, саугъэтхэм кьэгъагъэхэр акларалхьагъэх.

Советым зэпхыныгъэ дэгъу район администрацием ипашэхэм, Урысыем и ДОСААФ икьутамэу районым щызэхэщэгъэм адыри. Ежэ районым ипашэу Пшыдагъэ Ризо Советым Иофшлэн чанэу хэлэжэ, ветеранхэм адэжэ клогъ бэрэ кьыхэкълэ. Заом иветеранэу Афыпсыпэ шыпсэурэ Хьушт Рэмэзан ипсауныгъэ хьатэп, ылакьомэ ахьырэп. Ризо ащ дэжэ Афыпсыпэ шылагъ, ветераным фэгъушылагъ Теклоньгъэм и Мафэ ехьуллэу, шлу-хьафтынхэр ритыгъэх. Мэфэклэ мафэхэм кьоджэ ыкьи поселкэ псэуплэхэм япашэхэм ежэ якойхэм ащыпсэурэ ветеранхэр кьакълухьэх. Афыпсыпэ кьоджэ псэуплэм ипашэу Дзэлл Аслангъусэхэр илэу илээс кьэс мээа-ем и 23-м ыкьи жьоныгъуакълэм и 9-м Афыпсыпэ, Кубаньстроим, Шапсыгъэ кьэлэ цыкълум ыкьи Пэнэхэс ащыпсэурэ ветеранхэм адэжэ макло, афэгъушло, шлухьафтынхэр ареты. Вете-

ранхэм ар инэу гуапэ ащэхьу.

Кьуаджэ ыкьи поселкэ пэпчэ саугъэтхэр е мемориалхэр адэт. Ахэм еджаплогъэм ащылэ класс гъэнэфагъэхэр япхыгъэх, аналэ тетэу агъэкьабзэх, чыгыхэм, кьэгъэгъэ хьасэхэм адэлажэх, мэфэклэ мафэхэм зэлуклэхэр мы чыплэхэм ащэклогъ. Дзэ-патриотическэ плуныгъэр кьэзыгъэлэшырэмэ ащыщ илээс кьэс жьоныгъуакълэм и 8 — 9-м районым щызэхашэрэ автопробегьр.

Кьалэу Краснодар и Гупчэ кой ыкьи Тэхьутэмыкьое районым иветеранхэм зэкьошныбджэгъуныгъэ пытэ здырлэ, зэгъусэхэу Иофшлэнхэр пчъагъэхэр зэхашэ. Зэгъунэгъу псэуплэхэм язэфыштыкълэхэр нахь зэпэблагъэ шыгъэнымклэ ыкьи гъэпытэгъэнхэмклэ Иоф-тхьабзэу зэрэхьэхэрэм мэхьанэшхо ял. «Гъунэгъушлур кьошым фэд», «Уигъунэгъур уикьош, ащ игъунэгъур уигъунэгъу» зыфилорэ адыгэ гушыгъэхэр бгъуитлэми ащыгъушэрэп, аналэ зэтетыжыгъэу зэкълэ-лэклогъ, зэрэгъэблагъэх.

Краснодар и Гупчэ кой иветеранхэм я Совет итхьаматэу Геннадий Пашевскэр Тэхьутэмыкьое районым шыщ шъыпкьэм фэд. Ежыри адыгэхэм яклас, район гупчэм щызэхашэрэ мэфэклэ Иофшлэнхэр ар ренэу ахэлэжэ.

Тэхьутэмыкьое районым иветеранхэр Краснодар краим ичылплэ зэфэшхьафхэм бэрэ рагъэблагъэх. Ветеранхэм ащылэклэ-псэуклэ, япсауныгъэ изытет, яухьатэ зэрагъагъэрэ район администрацием инэплэгъу ригъэкълэрэп. Ветеран нэгьыритфымэ унэхэр кьаратыгъ, нэгьырэ пчъагъэмэ машинэ псынклэу «Ока» зыфилорэм фэдэ ялэ хьугъэ, бэмэ яунэхэр пклэ хэмылгъэу афагъэ-цэкълэжыгъэх. Ветеранхэм ярайон совет машинэ псынклэ ратыгъ. Автомобиль зэратыгъэмэ ащыщ заом иветеранэу Хьушт Рэщыдэ (щылэжыгъ, Тхьэм джэнэт кьырет), Черник Алексей ветеранхэм ярайон Совет итхьаматэу унэ илагъэп джы нэс, ыпхьу иунэ исыгъ. Бэмышлэу ащ унаклэ кьыратыгъ. Алексей Арепьевыр Шапсыгъэ кьэлэ цыкълум щэпсэу, шхьэгъусэ илэжыгъ, изакъу, ыпхьу иунэ ис. Афыпсыпэ кьоджэ псэуплэм ипашэхэр лэпы-лэгъу кьыфэхьухи ащи унэ илэ хьугъэ.

Ветеранхэр Адыгеим ыкьи Краснодар краим ичылплэ зэфэшхьафхэу зэошхохэр зыщыкълуагъэхэм ащэх. Ветеран куп пчъагъэрэ Псыфэбэ районым ичылплэу Поднависли ащагъэх. Мы псэуплэ цыкълум (мы уахьтэм зы унагъо нахь чыплэм щыпсэужырэп) 1942-рэ илээсым ичъэпыогъу-тыгъэгъэзэ мазэхэм зэошхо шыкълуагъ. Сыдэу зэхьуми, Поднавислэ дэжэ зы лэбэкьукълэ пыир блэгъэкълэ-

гъэп, Гитлер изэоллэхэр мыщ дэжыым кьышызэтырагъэуцогъагъэх. Тигоспиталь загъэкьошым (нэмыщхэр ащ блэгъэу кьеклогълэгагъэх), ермэл пшъэ-шъэ ныбжыкълэу Ханжиян Аршалуйс афылуыгъагъэп, изакъоу улагъэхэм ялэзэщыгъ. Бзылфыгъэм идунай ыхьожыгъ, джы мыщ шыпсэурэр Аршалуйс ышыпхьу ипшъашэу Ханжиян Галин ары.

Ветеранхэр Галинэ Луклагъэх, нэлуасэ зэфэхьугъэх, янэшыпхьум игукъэкълэжыгъэу ежэ ытхыгъэмэ ащыщхэр кьафилотагъ. Альэгъугъэри, кьауагъэу зэхыгъэри ашлогъэшлэгъонхэу тиветеранхэр кьэкложыгъэх.

Краснодар шыпсэурэ ветеранхэр ягъусэу тиветеранхэр Мыекьуапэ, Псыфабэм, Крымскэм, Новороссийскэ ыкьи нэмыкълэ чыплэхэми ащылагъэх.

Новороссийскэ кьэлэ-ллы-хьужыгъэу ветеранхэр зыдэщылагъэр агу имыкълэжыгъэу бэрэ илышты. Ащ зэклогъэм кьухьэуцуплэр, крейсерэу «Михаил Кутузовыр», матросхэм ясаугъэтхэр кьалэгъугъ.

Теклоньгъэм и Мафэ, Хэгъгум иухьумагълэхэм я Мафэ кьэмсыхэхэзэ охьтэ гъэнэфагъэм тетэу Иофшлэнхэр зэкълэ-ллыклогъэр зыщызэшлуахырэ мазэхэр зэхашэх. Ахэм ветеранхэр, заом хэлэжыгъэхэр, «заом исабийхэр» кьырагъэблагъэх, ордэхэр, усэхэр кьафалогъ, ягукъэкълэжыгъэр кьауагъэх, ныбжыкълэхэм альагъэ-лэсы. Джащ фэдэ ветеранхэм я Совет хэтхэм ныбжыкълэхэр афган заом ыкьи нэмыкълэ «чылплэ плыгъэхэм» ащылагъэхэм алуагъагълэх.

Район ветеран организацием ипашэу Черник Алексей район администрацием, ДОСААФ-м, Пенсиейэмклэ фондым, культу-рэм, гъэсэныгъэм, кьоджэ ыкьи поселкэ псэуплэхэм яИофы-шлэхэм зэрафэразэр кьылауагъ.

Нэужым ветеранхэм я Совет иревизионнэ комиссиейе ипашэ едэлугъэх, Иофшлагъэу ащ илэхэр кьеклогълэгагъэмэ кьафилотагъ. Отчетхэр кьызашлы-хэм конференцием лыклогъу кьырагъэблэгъагъэмэ ащыщхэр кьэгъушылагъэх, район Советым итхьаматэу Иофшлагъэу илэм уасэ кьыратыгъ.

Апэу гушыгъэр алызыхыгъэр Хьут Юныс, Тэхьутэмыкьое кьоджэ псэуплэм иветеранхэм ыкьи сэжыатныгъэ зилэхэм ярайон обществэхэм ятхьамат: «Зигугъу кьэсшлымэ сшлоигъор заом хэклогдгъэ зэоллэхэм якъэхалэхэу тирайон итхэр ары. Мы лъэныкьомклэ лъэшэу сы-раз: кьэхалэхэр кьабзэх, чыгъ ныбжыкълэхэр, кьэгъагъэхэр адэтых. Еджаплогъэмэ яклэлэ-егъаджэхэмрэ яеджаплогъэмрэ «Шьопсэу» ясэло, дэгъоу кьэхэм альэпллэх, аналэ атет. Зэкълэ

ветеранхэм я Совет хэтхэм, пзублэ организациехэм япашэхэм уагъэразэу Иоф ашлэ».

Заом ыкьи Иофшлэнэм яветеранэу Шэзо Рэщыдэ кьызэгъушыгъэм ныбжыкълэхэм ащыщхэм гукъау афырилэр кьылауагъ: «Клэлэ ныбжыкълэхэм кьахэкълэ ветеранхэр зыушы-хьакълухэрэр, емыклогъу адзеклогъэрэр. Ахэм афэдэ шхьэгъу-бэтэ зырызхэм зыбгъэшлэжыкьон фае, зэрифэшлуашэу адзеклогъэныр атефэ. А бзаджэхэрэм ялэгъугъ нылэп сэ сигъусэгъэ Нэтхьо Хысэу лыхьужыкьыгъэ зэрихьэзэ Сталинград зэошхом хэклогдагъэр. Шэбанэ итхыгъэу «Ти Псэйтыку» зыфилорэм Хысэу кьырыкълуагъэр кьыдыгъэхьагъэшлэ, лъэшэу сыфэраз».

Афыпсыпэ кьоджэ псэуплэм иветеранхэм я Совет итхьаматэ кьызэгъушыгъэм хигъэунэ-фыкълэгъэ заом хэклогдагъэхэу е кьэкложыкьыи зидунай зыхьожыкълэхэм ащыщ гори тшыгъушпэ зэрэмыхьуштыр. Анахь зэошхо зыщыкълуагъэмэ кьуаджэу Псэйтыку зэрашчыр, мы кьуаджэр кьауагъэмэ, тидзэклогълэ нэгьырэ пчъагъэ зэрэхэклогдагъэр ащ кьылотыгъ. Бэмышлэу лыхьон-кьэгъэлэгъыоним пылэ отрядэу «Собор» зыфилорэр кьуаджэм кьакълэу зэоллэхэр зыщэгъэтлылыгъэгъэ силос машэхэм ялагъэх тхьамафэ фэдызэрэ. Хьадэу кьычлахьыжыгъэхэр мы мафэхэм мемориал зэхэтэу кьоджэгум итым исаугъэт дэжэ шагъэтлылыжыкьыгъэх. Дэгъугъэ псэуплэ пэпчэ зэоллэу аджкълыхи хэклогдагъэхэм яхьыллагъэу шхьафэу «Гукъэкълэжы тхыльхэр» кьыдагъэкълэгъэхэмэ. Хьуштым ежэ икьуаджэ ехьылагъэу кьыдыгъэкълэгъэ тхылыр конференцием кьеклоглагъэмэ аритыгъ.

— Дэгъоу шьуиофшлэнхэр зэхэщыгъэх, — ылауагъ Краснодар и Гупчэ кой иветеранхэм я Совет итхьаматэу Геннадий Пашевскэм ыкьи шлухьафтын кьыритыгъ Алексей Черник. — Илээс 17 хьугъэу Краснодар-рэ Тэхьутэмыкьое районьмрэ яветеранхэм я Советхэм ныбджэгъуныгъэ зэдырлэ. Тьдэ тыклогъи тызэкълэгу, тызэгъу-сэу Иофхэр зэшлотэхых, джарэу-штыгъу тапэкълэ тызэдэпсэунэу сэгъугъэ.

Джащ фэдэу конференцием кьышыгушылагъэх хьакълэмэ ащыщхэу Генрих Барташук, Нина Ковалевар, Мамыекьо Кимэ, ветеранэу Хьанэхьу Кьадырбэч ыкьи ахэм анэмыкълэхэр.

Ветеранхэм ярайон Совет, ащ ипрезидиум хэтыштыгъэр, Адыгэ Республикэм иветеранхэм ятфэнэрэ зэфэсэу ялэшттым лыклогъу агъэклогъштхэр конференцием щыхадзыгъэх. Зэкълэми зэдырагъаштэу ветеранхэм я Тэхьутэмыкьое район Совет итхьаматэу Алексей Черник хадзыжыгъ.

ХЪУШТ Шэбан.

Нэлуасэ зыфэшъушI: унэгъо фирмэу

«Нэпсэу Салимрэ ыкьохэмрэ»

— *Юфхэр зэрищыклагъэм тетэу зыщызэхэцэгъэ унэгъо бизнесымкIэ огъури, дунэе финанс кризисри шынагъохэт, шлошъхуныгъэ пьтэ иеплъыкIэ фыриIэу еIо Израиль ит къуаджэу Кфар-Камэ щыпсэурэ фермер цIэрыIоу Нэпсэу Кадри.*

Ильэс 70-м ехъугъэ адыгэ-лIым ищылэныгъэ гъогу, цIыфхэм зэралоу, еми, шIуми шалу-клагъ, арышъ, сыд фэдэрэ Юфи ежъ иеплъыкIэ фыриI. Еджэгъэшхоу шымытми, Кадри фило-соф гушшысакIэ иI, изекIокIэ-шIыкIэхэмкIэ адрэхэм къахэщы. ЮфышIэшху, игушъIэ фэшъыпкъ. Чыгулэжъ Iэпэласэм охътэ лыеу иIэр мэкIэ дэд.

— Чыгулэжъыным гутыныгъэшхо фысIэнымкIэ ятэ ишIогъэшхо кысэкIыгъ. ЕгъашIэми адыгэхэр мэкъумэщышIэх, чыгулэжъыным ыпсыхъагъэх, кыныгъохэм къагъаштэгъэхэп, сыдырэ лъэхъани чыгулэжъыным пылтыгъэ тилъэпкъэгъухэм гугъапIэу ялагъэр лэжыгъэр нахъыбэу кызырэхъыжыщтыр ары, — къеIуатэ Кадри.

Нэпсэу Салим, Кадри ятэ, икIалэхэм байныгъэшхо къафигъэнагъ: ЮфшIэныр шIу алъэгъоу ыгъэсагъэх, ежъхэр акIуачIэ чыгулэжъыжъхэу шыIэнхэр шэ-нышIоу ахилъхъагъ. Ильэс щэкIым ехъукIэ узэкIэIэбжы-мэ, аш унэе фирмэ зэхищэгъагъ, игъорыгъозэ икIалэхэр кызыды-ригъалэщтыгъэх. Джы ыкьохэу Мухъэмэд, Махъмуд, Аббас ыкIи Кадри ящылэныгъэ чыгулэжъы-ным, унэгъо бизнесым рапхыгъ, ятфэнэрэ ыкьоу Ахъмэд шыIэны-гъэм нэмыкI гъогу кышшы-хыгъ — страховоу компаниеш-хом иагентэу Юф ешIэ.

— Тятэ идунай зехъожьым ыуж тиунэгъо предприятие цIэ фоты-усыгъ: «Нэпсэу Салимрэ ыкьохэм-рэ», — еIо Кадри. — Тятэ лъэшэу фэягъ зэшыхэм пыгъэу тызэкъоты-нэу, IэпыIэгъу тызэфэхъужы-зы тыпсэунэу, кIочIабэрэ охътабэрэ зыхилъхъэгъэ фирмэм ренэу хэ-хъо-ныгъэ едгъэшIыгъэ тыпсэунэу. Фир-мэм ыцIэ зблэхъугъэным иуахъ-тэ къэсы: тикIалэхэм ясабийхэм зыкIаIэты, ахэр ары нахъыжъхэм яшэн-хабзэхэр лызыгъэкIотэгъ-хэр.

Нэпсэу зэшыхэм ялэкъо фир-мэ хэхъоныгъэшхохэр ешIых. Ар Кфар-Камэ километрил фэдиз-кIэ пэчыжъ, чылэшхоу Илан зы-фалорэм дэт, ар мы Iэгъо-чыгъ-гом фирмэ анахь инэу ыкIи анахь лъэшэу итхэм ахалыгътэ. Нэпсэухэм япредприятие нэкъо-къогъу лъэшхэр иIэх. Мэкъумэщ кызымэтыр Израиль анахь хэ-хъо-ныгъэшхо шызышIырэ отраслэ-мэ ащыщ. Кадрирэ ышыхэмрэ лэжэкIошхох, алъэ пыгъэу тетых, ежъхэм яунэе чыгухэр дэгъоу зэралэжъырым фэшъхъафэу бэ-джэндэу аштэгъэ чыгу Iахъхэми лэжыгъэшхо къарагъэты.

Зэшыхэр анахьэу зыпылхэр коцым, натрыфым, тыгъэгъазэм ялэжъын, ягъэбэгъон ары, джащ фэдэуи мэкъур, силосыр агъэхъа-зырых. ЮфшIэнхэр зэрищыкла-гъэм тетэу зэрэзэхашэрэм, тех-нологие пэрытыр кызырэзы-

фагъэфедэрэм яшIуагъэкIэ, «Нэпсэу Салимрэ ыкьохэмрэ» зыфилорэ фирмэм ильэс къэси гъэбжъушхо иI.

— Кфар-Камэ кэзыухъурэ-ирэ чыгухэр зэгорэм къуаджэм иехэу хъужыгъагъэх, — къыт-фелуатэ Нэпсэу. — Тхъапша зэрэхъухэрэ а чыгухэр, тэрэ дэдэу кызоныон улукIэщтэп, чыналъэшхо мэхъу, ау чыгу Iахъхэр зэфэмидэхэми, лэжы-гъэшхо къабгъэтын плъэкIыщт удэмышъхъахымэ. Чылагъом щыпсэурэ пэпчэ чыгу Iахъ иI, хэти зэрэфаеу зэрегъаIо, зым ежъ-ежъырэу елэжы, адрэм бэ-джэндэу аретышъ, дивидендхэр кыIэкIэхъахыж. Джыдэдэм тэ чыгу гектар шъиплI фэдиз тэ-лэжы, аш инахъыбэр пIэлъэ кIыхъэкIэ бэджэндэу тIыгъ.

Нэпсэухэм яЮф зырагъэжъа-кIэм зы тракторрэ зы сеялкерэ фэшъхъаф алэкIэлъыгъэп, джы яЮфшIапIэ предприятие псау хъугъэ, аш техникэр ихъой — тракторхэр, комбайнхэр, хы-лъэзеи машинэхэр, ахэр дуна-им шызэлъашIэрэ, цыхъэшIэгъоу щыт маркэхэм ащыщых. Нэбгы-рэ тIокI фэдиз мыщ шэлажъэ, пстэури Кфар-Камэ щыщых. Кадри кызырриорэмкIэ, ахэм ялэжъапIэ уезэгъынуу шыт, цIыфхэр ары ЮфшIэн кыинхэр зыгъэцакIэхэрэр. Мэкъумэщы-шIэм ипшъэрылъ кыин дэд, аш елгытыгъэу лэжъэпкIэ тэрэзи IукIэжын фае. Фирмэм иЮфы-шIэ пэпчэ мазэм гурытымкIэ доллар мини 2,5-рэ къелэжы!

Урысые ахъшэмкIэ ар зэрэхъу-рэр сомэ мин 75-рэ. Аш фэдэ лэжъапкIэ тимэкъумэщышIэхэм ялагъэмэ, дунэе джэнэтым исхэу къащыхъуныгъи, ау аш кIэхъан-хэмкIэ джыри охътабэ щыIэу тшIошIы.

ЛэжъаIохэм, анахьэу мэкъу-мэщышIэхэм, чапыч пэпчэ лъа-плэу къафидэкIы. Израиль ичIы-плэ пстэури ар шызэлъашIэ: чыгу бзыгъэу лэжыгъэ кызыщахы-жырэ пэпчэ мыщ пкIэнтIэпс щыгугъэкIэ щыгъэшъокIыгъ. Ащи изакъоп. Тыгъэм шъхъа-сынчъэу ыжъэрэ чыгур гъэбэ-жъушхокIэ цIыфхэм къятэжъэу шIыгъэным (мыщ мыжъохэми лэжыгъэхэм къащегъэжъагъэу киви ыкIи бананхэм анэсыжъэу къащэгъэкIыхэу зыщырагъэсагъ) цIыф лэуж пчыагъэ акIуачIэ шъхъамысыжъхэу дэлэжъагъ, Израиль къралыгъо политикэ Iуши щызэрахъагъ. Мэкъу-мэ-щым изыкьегъэIэтын хабзэм мылкъушхо хельхъэ, ар ищы-клагъ къралыгъом игъомылэп-хъэ шынэгъончыагъэ зыкьегъэ-Iэтыгъэным ыкIи цIыфхэм Юф-шIэпIэ чыпIэхэр ягъэгъотыгъэн-

Ау, хэгъэгум имэкъумэщ хызы-мэтэу цIыф лэжъаIор изэкъо дэдэу пчэгум кызыщинагъэм, бэкIэ ушыгугъынуу щытэп, мэкIэ-макIэзэ ефэхы, мэкIоды. Ар хэткIи нэрылгъэгъуба: къуа-джэхэмрэ селохэмрэ тхъамы-кIэгъо дэдэх зыхэтхэр, ашъхъэ афэIыгъыжырэп, унагъохэм чыгу тIэкIоу, чыг-хатэхэу ялэхэр арых ерагъэу зэрыпсэухэрэр.

— Финанс кризисым изэрар къытэкIыгъахэп Iоми хъушт, — еIо Кадри. — Мэкъу-мэщым мэ-хъанэшхо езыгырэ къралыгъом ашкIэ макIэп ышIагъэр: щыфэ-гъэстыныпхъэ материалхэм ауасэ-хэр зэхъокIыныгъэ афэмыхъоу къагъэнэжыгъэх, унэе предпри-ятиехэм IэпыIэгъу ятыгъэнымкIэ программэхэр зэхэгъэуцогъагъэх, субсидиэхэр, шIуагъэ кызыкIэ-кIорэ банк кредитхэр агъэнэ-фагъэх — Юф ашIэнымкIэ гу-етыныгъэ ахэрэлъ закъуи! Гъо-мылапхъэхэм яIугъэкIынкIэ чыпIэ кыин гори тылукIэрэп. Ю-фыгъо зэшIомыхыгъэу джырэкIэ щыIэр псыр зэрымыкъурэр ары.

... Щэджэгъо зыгъэпсэфыгом фермэм щызэлукIагъэх механи-

кьэзлэжыжъэу сесагъ. Чыгум сыщылэжъэныр шIу сэлъэгъу. ПкIэнтIэпс кызоныгъэхыгъэ Юфэу шIагъэм кыкIэIуагъэм уегъэразэмэ, ар дэгъу, сыдигъо-кIи гуапэ.

КупымкIэ анахь ныбжыкIэр Амжед ары. Цыф гумыпсэф, ау ипшъэрылъ зэригъэцакIэрэмкIэ игъусэхэр егъэразэх, кышцэт-хъух. Зы чыпIэм охътабэ имы-зэгъэрэ кIалэр къэтэджыжыгъ, автомашинэу мычыжъэу щытым бгъодэхъагъэу хылыгъ горэхэр регъэкIу. «Хейро джащ фэд сы-дигъокIи, рэхъатэу минутипшIи шысышъуштэп, зыгъэпсэфыгъо уахътэр екIыфкIэ зерэIажъба, зэкIэри тызэдэлэнышъ, машинэр тыушъэнба», — кыIуагъ Iанэм кIэлырысхэм ащыщ горэм. Ау Амжед бригадэм хэтхэм лъытэ-ныгъэшхо зэрэфашIырэр кызы-гурIуагъ. ИльэситIукIэ узэ-кIэIэбжымы, пщынэо Iэпэласэу Цэй Амжед Адыгеим кIогъагъэ, адыгэ культурэм и Дунэе фести-валэу Мыекъуапэ шыкIуагъэм хэлэжъагъ. Джыри Кавказым кIомэ шIонгъу.

— ТапэкIэ тилъэпкъ, тихэку гупсэ зыфэдэ хъуштхэм тегуп-шысэн, тигъэгумэкIын фае, — предприятиеим ибысым пчэгум кыхъэгъэ темэм ежъ ишIошI-еплъыкIэ кыреIуалэ, — унэгъо бизнесыр кызытэгъэнэжыгъэ-ныр мэхъанэшхо зэтыгъэн фэе Юф, аш пэпшIын шыIэп, ау Кав-казым, хылушъо Шапсыгъэ сы-зыщылагъэм ыуж сшIошъ хъу-гъэр тызыпылэ Юфым даIоу кIэу нэмыкI горэхэми ауж тихъан зэрэфаер ары. Шапсыгъэ къуа-джэу Хъаджыкьо сиунэкъошхэм адэжъ сызыщIэм, слъэгъугъэр гъэшIэгъоны сщыхъугъ. Шъачэ щыпсэухэрэмрэ аш зыщызгъэ-сэфыхэрэмрэ ащышхэм лъэшэу якIас мыщ щызэхашхэрэ пчы-хъээзэхэхэхэр, ахэм «пчыхъэ шоукIэ» яджэх. Адыгэ чылагъо-хэм ащышхэм аш фэдэ пчыхъэ-зэхэхэхэр ащызэхашхэр. Сэгугъэ тэри а Юфым ыуж тихъэмэ ти-гухэлъ кыддэхъунэу. Ар проект гъэшIэгъонэу, шIуагъэ кытынэу кысыщэху. Кфар-Камэ мэкIэ-макIэзэ турист гупчэ мэхъу, цIыф-хэр ягуапэу къытфэкIох, джы хъакIэхэм ашIогъэшIэгъонышт тичылэ ичIыпIэ дахэхэр, тищы-IэкIэ-псэукIэ, тиадыгэ шхыны-гъохэр, джащ фэдэу тикъэ-шъуакIи агу рыхышт. Дахэу, гум зыкыыригъэпхъуатэу, жы хъарэм фэдэу пчэгум кышце-шIэхэрэр тимакIэхэп. Ащи тежъугъэгупшыс.

НЫБЭ Андзор.

Адыгэ бзэшІэныгъэм лъэпсэшхо щишІыгъ

Непэ зигугъу къэсшІымэ сшІоигъор адыгэ бзэшІэныгъэм лъэпсэшхо щызыдзыгъэу, зэлъашІэрэ шІэныгъэлэжъэу ЗекІогъу Уцужьыкьу Сэфэр ыкьор ары. Ащ иІофшІагъэхэри, щыІэныгъэ гъогоу кыкІугъэри дэгъу дэдэу кыреІотыкІых тхылъэу «Учужук Сафирович Зекох» (1998) зыфилорэм.

Непэ Уцужьыкьо псаоу кытхэтыгъэмэ ыныбжъ илээс 82-рэ хуштыгъэ. Ащ идунай зихъожьыгъэр мы мафэхэм илээс хуыгъэ.

Уцужьыкьо кызыхэхуы-хъэгъэ лъэхъанхэр илээс хылыагъэх. А уахътэм цІыфмэ кынышхохэр апэкІэжыгъэх.

Уцужьыкьорэ сэрырэ тызэфэзыщэрэ, тызэпыхырэ, тыгукІэ зэпэблагъэ тызышІырэ Іофыгъуабэхэм ягугъу кэпшын плъэкІышт. ГушІым пае, Пэнэжыкьое гурыт еджапІэр кэтыухыгъ, Мыекьопэ кьэралыгъо кІэлэгъэджэ институтым тыщызэдеджагъ, а зы факультетыр кыщызэдежыгъ, тІофшІэныгъэ тызІофшІэгъу, зэсэнэхъатэгъу тыхуыгъ. Ащ кыыхэкІэу бэрэ Іоф зэдатшІэу кыыхэкІыгъ: тхылъхэм ятхын-кІи, якытдэгъэкІынкІи ІэпыІэгъу тызэфэхуыжъэу Іофыгъомэ тызэрапылырэр зэтефэуи бэрэ хуыгъэ.

Уцужьыкьо идокторскэ диссертацие кьалэу Москва кыиушыхъатыжъ зэхуми оппонентэу сырилагъ, иІофшІагъэ кыраІоІагъэхэр зэхэсхыгъэх; слэгъугъэ Уцужьыкьо лъыгъэныгъэхэу кызырэфашІырэр, ытхыгъэхэр зэрашІэрэр, осэ гъэнэфагъэ кызырэрэтырэр. Ахэр зэлъашІэрэ шІэныгъэлэжышхохэу Б.А. Серебренниковыр, А.С. Чикобавэ, Г.Р. Рогавэ, Н.Ф. Яковлевыр, М.А. Кьомафэр, Г.Ф. Турчаниновыр, А.К. Шагировыр арыгъэх.

Уцужьыкьо зыпыл ІофшІэным зэрэфэхъалэлыр, ипшгъэрылхэр дэгъоу зэригъэцакІэрэр дэгъу дэдэу сшІэнуу зыхуыгъэр адыгабзэмрэ урысыбзэмрэ ядиссертационнэ советэу сизыщытхъаматэм ежъыри Іоф щышІэ зэхуэр ары.

Бэрэ кыыхэкІыштыгъэ чэщныкьо нэс Іоф сшІэу: урысыбзэмрэ адыгабзэмрэ яхыла-гъэу упчІэу кьэтэджыхэрэм яджэуапхэр ястыжыынхэ фаеу, ау сэ сыфыримыкьоу, упчІэжъэгъу сишыкІагъэу. Ащ фэдэ уахътэм Уцужьыкьу ары апэ дэдэу сыгу кьэкІыштыгъэр. Ежъ Уцужьыкьуи сыд фэдэ уахътэм телефоным уфытеуагъэми, узэреупчІырэмкІэ джэуапыр Іушыгъэ хэлъэу, кьэзгъэшъыпкьэрэ щысэхэр игъусэхэу кыуитыжыынэу хъазырыштыгъ. Ащ сэ лъэшэу сигъэразэщтыгъэ, ІэпыІэгъу кысфэхуыштыгъэ.

Уцужьыкьо бзэшІэныгъэ закьоп хэшІыкІ зыфырилагъэр: тарихымкІи, философиемкІи, урысхэмрэ адыгэхэмрэ якультурэ фэгъэхыгъэхэмкІи джэуапхэр ренэу ебгъотылэнхэ плъэкІыштгъагъэ.

Уцужьыкьо чэщи, мафи, гъэпсэф имыІэу илээс шъэныкьом

ехуэрэ исэнэхъат, илэпкь афэшъыпкьэу, зышъхъамысыжъэу Іоф афишІагъ. Сыд фэдэ Іоф пылбыми, сыд темэ те-гушылагъэми, иІахъ хилъхъагъ, ишІошІ ІупкІэу кыриІо-тыкІыгъ.

ЗекІогъу Уцужьыкьо чъпы-огъум (октябрэм) и 4-м 1928-рэ илээсым кьуаджэу Кьэзэ-ныкьуае кыщыхуыгъ. А кьуа-джэр джыдэдэм хычІэ хуыгъэ, ау цІыф еджэгъаби, цІыф дэгъуби кыдэкІыгъ. Ахэм ащы-щых: академикхэу К.Т. Ща-шІэр, З.Ю. ХъуакІор, И.В. Хъа-лилэр, народнэ поэтхэу, писа-тельхэу Хъ.Я. Бэрэтарэр, С.И. Пэнэшгъур ыкІи ахэм анэмькІхэри.

Уцужьыкьо кызырэхуы-хъагъэр адыгэ унэгъо кызыр-ыкІоу щытыгъ. Илээситф нахъ ымыныбжъэу ятэ имы-Іэжъэу кьэнагъ. Ибэу кьэтэ-джыгъ, ау ІофшІэныри, еджэ-ныри, шъхъэкІэфэныгъэри ишэ-нэу кьэхуыгъ. Янэу Кьутасэ икІалэ шІэныгъэ куухэр ыгъо-

тыным пае зи ыльэкІ кыгъэ-нагъэп, дэшъхъахыгъэп: ышхы-ни, щыгъыни шигъэкІагъэп, шэн дахэхэр икІалэ хилъхъан-хэу пылтыгъ. Ар янэ кыдэ-хуыгъ. Уцужьыкьо Кьэзэны-кьое ублэпІэ еджапІэр кызые-ухым, Едэпсыкьое гурыт еджа-пІэм шеджагъ, еІанэ Пчы-хъалыкьое гурыт еджапІэм ишІэныгъэ щылыгъэкІотагъ. А лъэхъан хылыгъэу автобуси, машини зыщымылагъэм, мафэ кьэс еджапІэм нэсыным пае километрэ 15 лъэсэу ыкІун фэ-ягъэ. Ащы ыгъэщтагъэп, ушъ-хъагъу лъыхъоу еджэн мафэхэр хинэу кыыхэкІыгъэп. ЗекІогъу Уцужьыкьо 1947-рэ илээсым Пэнэжыкьое гурыт еджапІэр кыуухыгъ. Ащ шеджэфэ анахъ дэгъумэ ащыщыгъ. Ар кызые-ухым, ублэпІэ классхэр езыгъэ-джэн кІэлэгъэджэ зэрэщы-мыІэм кыыхэкІэу, а классхэм зы илээсрэ Іоф ащишІагъ. Ащ нэужым Мыекьопэ кьэралыгъо кІэлэгъэджэ институтым чІэ-хъагъ. Ау ащ истудентызэ,

адыгабзэмкІэ кІэлэгъэджэ хуыгъэ. Ащ шеджэзэ, адыгаб-зэмкІэ ежъ зэхыгъэуцогъэ программэмкІэ студентхэр ригъэджэщтыгъэх. Ар кызы-дэхуэрэр зырыз. Ащ фэдэ ама-лэу иІагъэм кьеушыхъаты Уцужьыкьо адыгабзэмкІэ шІэ-ныгъэшхохэр зэрилагъэр, куоу гупшысэу, чыжъэу плъэу икІэ-лэгъум щегъэжъагъэу кызырэ-ригъэжъагъэр.

КІэлэгъэджэ институтыр дэгъу дэдэу кызыеух нэуж ушэ-тынхэр зыщырагъэкІокІырэ институтым (АРИГИ-м) кы-рагъэблагъи, идунай ехъожьыфэ а ІофшІапІэм щылэжъагъ. ШІэныгъэу, гъэхъагъэу иІэр лъыгъэкІуатэзэ, АМАН-м иака-демик, УФ-м шІэныгъэхэмкІэ иІофшІэшхо щытхуыцІэр кы-фагъэшъошагъэх.

Мы аужырэ илээсхэм ушэ-тын Іофыгъохэу институтым шигъэцакІэхэрэм адакІоу егъэ-джэнри Адыгэ кьэралыгъо уни-верситетым щыдихыштыгъэ.

Бэрэ кьэралыгъо аттестаци-оннэ комиссие зэфэшъхъафхэм ятхъаматэу кыыхэкІыгъ. Сыд фэдэ Іоф ышІагъэми, лъапсэу иІэм нигъэсыштыгъ, ІэпкІэ-лъапкІэу, теурыкІуагъэ хэ-мылэу ыгъэцакІэщтыгъ.

Уцужьыкьо ищыІэныгъэ гъогу анахъ чІыпІэшхо щызы-убытыштыгъэмэ ащыщыгъ кьалэу Тбилиси дэт кьэралы-гъо университетым зэрэще-джагъэр. А университетыр дэгъу дэдэу кыуухи аспиранту-рэм иеджэн шыпидзэжыгъагъ. Я 60 — 80-рэ илээсхэм Зе-кІогъу Уцужьыкьо лъапсэ зилэ ІофшІагъэхэу «Система скло-нения в адыгейском языке» (1969-рэ илээс), «Очерки по синтаксису адыгейского язы-ка» кыдыгъэкІыгъэх, гу-щыІэлыгъэ зэфэшъхъафхэм ягъэ-хъазырын хэлэжъагъ, бзэшІэ-ныгъэм ехыылэгъэ ІофшІа-гъэхэр зыдэт сборникхэр кы-

дыгъэкІыгъэх е Іахышхо ахэм ахишІыхъагъ. А ІофшІагъэхэм осэ ин дэдэ кьафашІыгъ шІэ-ныгъэлэжъхэу Б. А. Сереб-ренниковым, Г. А. Климовым, А.К. Шатровым. ЗекІогъум адыгабзэм играмматикэ кІэу ытхыгъ, адыгабзэм икьэІокІэ зэфэшъхъафхэм кьатегушыІэу монографии кыдыгъэкІыгъ, адыгабзэм тхэн шэн-хабзэу хэлтын фаехэм апае тхыгъэхэр иІэх.

КІэлэгъэджэхэм бэрэ алу-кІэщтыгъэ ыкІи шІэныгъэу иІэхэр адигошчыштыгъэ. ШІэ-ныгъэлэжышхохэу Н.Ф. Яков-левым, Д.А. Іэшъхъемафэм, Хъ.Д. Одэждэкьом, И. Граци-левскэм, Л. Люлье, Хъ. Ан-цокьом, М. Пчыхъэллыкьом, А. Бэгугъэм, М. Хъуажьым ыкІи ахэм анэмькІхэм яІоф-шІагъэхэр цІыф жъугъэхэм зэранигъэсыштымкІэ Іофышхо ышІагъ. ЗекІогъу Уцужьыкьо шІэныгъэшхоу ІэкІэлым ды-кІыгъоу цІыфыгъэшхуи хэ-лыгъ. Адыгэ хэбзэ-зэхэтыкІэр дэгъоу зыгъэцакІэхэрэм яапэ-рэ сатырэ хэтыгъ, илэпкь ыгъэдэхэным ренэу пылтыгъ. ЗекІогъум ишъхъэгъусэу Светланэ сыд фэдэрэ ІофкІи иІэпыІэгъугъ, якІалэу Джамбо-лэти ятэ шэн-зекІокІэ дахэу хэллыгъэхэр зэрэлыгъэкІотэ-щтым пылъ.

Непэ зигугъу кьэтшІыгъэ ЗекІогъу Уцужьыкьо Сэфэр ыкьор псаоу кытхэмытыжъ-ми, бзэшІэныгъэм дэлэжъэрэ цІыфхэм бэрэ агу илгышт. ИІофшІагъэхэр адыгэ бзэшІэ-ныгъэм куоу хэуцуагъэх, ады-габзэр зыкІасэхэм ІэпыІэгъушхо афэхуышт.

БЛЭГЪОЖЪ Зулъарин.
Адыгэ кьэралыгъо уни-верситетым ипрофессор,
филологие шІэныгъэхэм-кІэ УФ-м иІофшІэшху.

Зэунэкъош Чэмышьомэ къагъээжъы

Лъэпкъ гуншысэр щыІэныгъэм щыпхырызыщырэ зэунэкъошмэ Адыгэ Республикэр зэрагъэлъэгъуагъэ къо-дыеп, хэкум къагъээжъы ашІоугъу. Чэмышьохэу Абдулкъадыррэ Садыкърэ къытфалотагъэм тигъэгъушІагъ. ТизэдэгъушІагъу къыхэлэжъэгъэ шІэныгъэлэжъэу МэщфэшІу Нэджэдэт ты-зэрэцигъэгъозагъэу, тилъэпкъ зэпхыныгъэхэр зыгъэпхытэ зышІоугъо ады-гэ Іалэхэр АР-м имэфэкІ мафэхэм Мыекъуапэ къэкІоштых.

— Тыркуем икълэу Самсун сыкъыкІыгъ, — къеІуатэ Чэмышьомэ Абдулкъадыр. — Бизнесым, чІыгулэжъыным апыл тилъэпкъэгъухэр зэгъусэхэу Тэхутэмкъое районым щыІагъэх. Хэкум къызагъээжъыкІэ псэукІэу ялэштым зэдэгупшысэхэм фэшІ чыпІэ Іэшхьэтетхэм аІукагъэх.

— **ЗэунэкъошхэмкІэ шьунэгъушІу. Ежъугъэжъэгъэ Іофыр лъэкІуатэба?**

— ЛымыкІуатэщтыгъэмэ тыкыпІукІэныеп. ОшІа, адыгэ чІыгум тыкэкІуагъэу тытхьаусыхэу зыдгъэлъэгъунэу тыфэгъеп. КъэкІожьыным, ІофшІэ-нэу тилэштым япхыгъэхэр зэрэлъыкІуатэхэрэм тегъэразэ.

— **Абдулкъадыр, Тыркуем икълэу Самсун щызэхашъгъэ Адыгэ Хасэм уритхьамат. ХэушхьафыкІыгъэ Іофыгъомэ уапылгъу уиунэкъошмэ къысаІуагъ.**

— Кавказ Адыгэ Хасэм ипшгъэ-рылхэм афэдалоп сэ пэщэныгъэ

зыдызесхьэрэр. Кавказым щыпсэрэ лъэпкъхэр зы хасэм зэдыхэтых. Чэчэни, абхъази, адыги, нэмыкІ лъэпкъхэри Кавказ хасэм ахэтых. Сэ адыгэхэр зыхэт хасэр шхьафэу щытынэу сыфай.

— **ШьугъурымыІоу зышгъо-гошъа?**

— Хьау. Ащ фэдэ екІоллакІэ Іофым фэтшырэп. Адыгабзэр Тыркуем ис тилъэпкъэгъумэ нахьышІоу зэрагъэшІэным, тыхэку тыдэлэжъэным апае Адыгэ Хасэ шхьаф тилэмэ нахьышІу. Тэ, адыгэхэм, Чэчэным тыкІонышъ, яІофхэр зетфэхэр къедгъэкІурэп. Ежъхэм гумэкІ-гупшысэу яІэр тэщ нахьышІоу ашІэ. ГушчІэм пае, хасэм тышызэлукІэмэ, чэчэни, ингуши, дагыстаны чІэсыхэ зыхьукІэ, тэ, адыгэхэм, адыгабзэкІэ тыгушчІэштэп, тыкы-зэхашІыкІыным пае тыркубзэм зетэты.

— **ЗэрэхьурэмкІэ, адыгабзэр нахьышІоу жьугъэфедэным пае Адыгэ Хасэр амалхэм алгъ-хьу.**

— Хэбзэ шапхьэмэ адиштэу Адыгэ Хасэр Тыркуем щатхыгъ, зыдгъэбылгызэ Іоф тшІэрэп.

— **Тилъэпкъэгъухэр егъэзы-гъэкІэ ячІыгу зекІыжъыхэм нахьыбэу къызыщыгуцугъэхэм Самсун ащыщыгъ.**

— Ари къыдэтлгытэзэ, Адыгэ Хасэр зэхэтщагъ. Хы ШыуцІэ Іушъом, Самсун дэж тилъэпкъэгъоу ащыкІодыгъэр макІэп. Зы-тыужьыжъыным пае тигумэкІ-хэм тэр-тэрэу татегушчІэныр, тыбзэ дгъэфедэныр нахьышІу.

— **Адыгабзэм изэгъэшІэн Тыркуем щыІагъэкІуатэ. Ашъэрэ еджанІэхэм ащакІоу фегъагъэхэба?**

— Самсун дэт университе-тым къэкІошт илгъэс еджэгъум адыгабзэр щызэрагъэшІэшт. Демократиэм зедгъэушъомбгъузэ, АР-м нахь пэблагъэхэу ныбжьыкІэхэр пІугъэнхэм тыпыл.

— **Пэрыохъоу щыуІэр ба?**

— МакІэп, ау, къызэрэсІуагъэу, тытхьаусыхэрэп. Туризмэм зедгъэушъомбгъунэу тэІо шхьае,

Адыгеим ит хьакІэшхэм уары-сыным ахьщэу тэфэштыр бэ. Уасэр къырагъэІыхыным фэшІ хьакІэшмэ япчъагъэ хагъэхьощт, фэшхьаф хэкІыпІэхэри къэтэгъотых.

— **Тэхутэмкъое районым шьушІагъ, зэпхыныгъэхэр адэшшІыгъэхэ?**

— Тхьаегъэпсэух Адыгэ Хасэм хэтхэр. КъытфэгумэкІыгъэх. КъэкІожьын Іофыр ащ къыщедгъэжъагъ. Сэнэхьатэу яІэм елгы-тыгъэу Тыркуем къыкІыжъырэмэ ІофшІэн агъотышт.

— **Садыкъ, укытэдэІу шхьае, зи къапІорэп.**

— Сэ сіІоф нахь гъэнэфагъэу щыт. Адыгэ Республикэм къэгъээжъыгъ, унагъо сіІэу сыщэпсэу. Тыркуем къыкІыжъы зышІо-игъо тилъэпкъэгъумэ сишІуагъэ ясэгъэкІы.

— **Адыгабзэр дэгъоу ошІэ. Уиунэкъошхэу джырэблагъэ тыхэку щыІагъэмэ къатегу-щыІэба.**

— Чэмышьохэу Саид, Иляс, Алий, нэмыкІхэри Пэнэхэс щыІагъэх, къуаджэр зэрагъэлэгъугъ. Адыгэ Республикэм куль-турэмкІэ иминистрэу Чэмышьомэ Гъазый нэІуасэ тыфэхьугъ. Адыгэ Республикэм и Мафэ фэгъэ-хьыгъэ мэфэкІ зэхыхьэхэр зэрэ-щыІэштхэр къытфалотагъ, тахэлэжъэнэу тыригъэблэгъагъ.

— **Шьуахэлэжъэщта?**

— Тыркуем купышхоу тилъэп-къэгъухэр къыкІыштых, тэри ты-рягъусэу мэфэкІыр адэгдошчшт.

— **Адыгэ чІыгум гунсэф щы-жъугъотынэу, насыпыр къы-щышгъобэкІэу шьушчынсэунэу шьуфэтэІо.**

— Тхьашьуегъэпсэу.

Сурэтым итхэр: **Чэмышьохэу Абдулкъадыррэ Садыкърэ.**

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэрэу тилъэп-къэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жьу-гъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Кре-стьянскэр, 236

Редактор шхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщыІэр:
385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,

редактор шхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшгъэдэкІыжъ зы-хьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэІы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темуыр-Кавказ чыпІэ гъэІоры-шІапІ, зэраушыхьа-тыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Гъэзетым къыхиу-тыхэрэм мышгъып-къагъэу къахафэ-хэрэмкІэ къэзыт-хыгъэхэм пшгъэдэ-кІыжъ ахьы. Къа-тхэхэрэмрэ гъэзе-тым щылажъэхэр-рэмрэ яепІыкІэ зэтемыфэн ылгъэ-кІышт. Гъэзет-еджэхэм къыт-фагъэхьырэ тхы-гъэхэр зэхэтфы-хэрэп ыкІи къэ-зытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхьа-жъыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ІОГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4725

Индексхэр 52161 52162

Зак. 2657

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

ТИКОНЦЕРТХЭР

ОрэдыІоу Эльдэрэ Айдэмыр иапэрэ концерт Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо филармоние щыкІуагъ.
Пчыхъээзэхьхэм артистхэу Нэчэс Анжеликэ, Тэкъу Альбинэ, Дзыбэ Мы-хьамэт, Еутых Вя-чеслав, къэшъокІо купэу «Гуфитыр», нэмыкІхэри хэлэ-жъагъэх.

ОрэдыІор Іэгутеом щыкІагъэп

Адыгэ Республикэр илгъэс 19 зэрэхьурэм фэгъэхьыгъэ концертыр артистхэу АфэшІэгъо Фаинэрэ Сихъу Станиславрэ гъэшІэгъонэу зэрашагъ. Пчыхъээзэхьхэм Эльдэрэ Айдэмыр къышчІоугъэ орэдмэ ащыщых КІубэ Щэбанэ, Тазэ Лъэустэнбый, Нэчэс Анжеликэ аусыгъэхэр. ИкІалэмэ афэгъэхьыгъэ орэдэу А. Эльдарэм икълэмпытэ къычІэкІыгъэр апэрэу зэхэтхыгъ. Едэлугъэхэр бэрэ Іэгу зэрэфы-теуагъэхэм артистын исэнаушчыгъэ гъунэ зэрымІэр къеушыхьаты.

Концертыр къызаухым Къулэ Амэр-бый, Дзыбэ Мыхьамэт, Лыбызы Ас-лъан, Еутых Вячеслав, нэмыкІхэми гушчІэгъу тафэхьугъ. Тигъэзет иныб-джэгъушІоу, «Адыгэ макъэм» зхи-щэрэ пчыхъээзэхьхэмэ чанэу ахэлэ-жъэрэ Эльдэрэ Айдэмыр искусствэр

зикІасэхэр къышчыхьугъэх.

ЗэкІэ билетхэр зэрашагъэхэм къы-хэкІэу, къуаджэмэ къарыкІыгъэмэ ащыщхэр концертым еплъынхэ алъэкІыгъэп. Улапэ щыпсэрэ Сим-болэт Валерэ атлетикэ онтэгъум пы-лгыгъ, пшынаоу щыт. Иунагъо игъу-сэу Валерэ концертым къычІэхьагъ. Эльдэрэ Айдэмыр, Нэчэс Анжеликэ, Дзыбэ Мыхьамэт ядэлэу зэрэшІоигъом тышчигъэгъозагъ.

— Филармониэм идиректор шхьаІэу Хьот Заур, концертым изэ-хэщакІоу Лыбызы Аслъан, нэмыкІ-хэу пчыхъээзэхьхэм изэхэщэпкІэ ІэпыІэгъу къысфэхьыгъэмэ яшІушІагъэ сщыгъушпшжъышчтэп, тхьаегъэпсэух, — къытиІуагъ Эльдэрэ Айдэмыр.

Сурэтыр концертым къыщыты-рахыгъ.

ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

«Налмэсыр» Тыркуем щыІ

Дунаим щыцІэрыІоу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ ансамблэу «Налмэсыр» мы мафэхэм Тыр-куем щыІ.

«Налмэсым» концертхэр Тыркуем къышчыхьыгъ. Ансам-блэм ихудожественнэ пашэу Къулэ Мыхьамэт къызэрэ-ретиІуагъэу, Адыгэ Республикэм имэфэкІ ехьулІэу «Нал-мэсым» Мыекъуапэ къыгъээзжышчт, АР-м и Мафэ фэгъэ-хьыгъэ зэхыхьэмэ ахэлэжъэшт.

КІЭЛЭЩЫКІУ ФУТБОЛЫР

Кубокыр къыдэхыгъошІоп

АР-м футболымкІэ и СДЮСШОР икомандэу Влади-мир Финько зинащэр УФ-м и Кубок икьыдэхын хэлэ-жъагъ. Финалым и 1/8-м Мыекъуапэрэ Краснодаррэ яфутболистхэр щызэлукІагъэх.

Апэрэ ешІэгъоу мыекъопэ стадионэу «Юностым» щы-кІуагъэм Адыгеим икомандэ текІоныгъэр къышчыхьыгъ. Краснодар зыщызэлукІэхэм бысымхэм ешІэгъур ахьы, фи-налым и 1/4-м хэфагъэх. АР-м футболымкІэ и СДЮСШОР идиректор игуадзэу Пэнэшгъу Мыхьамодэ изэфэхьысыжъмэ къахигъэщыгъ тикомандэ иамалхэм ялгытыгъэу зэрэшІагъэр.

Краснодар икомандэу спорт псэолгъэ инхэр зиІэм ешІэгъуитІури къышІотхьыным непэ тыфэхьазырэп.

КІуачІэ имыІэжъэу лытэгъэнэу

Къэралыгъо учреждениеу «Кубанский государственный медицинский университет Федерального агентства по здравоохранению и социальному развитию» зыфилорэм и Адыгэ къутамэу къалэу Мыекъуапэ дэтым Джэлэукъо Аминэт Ахьмэд ыпхьум къыритыгъэ студент билетэу N 0624-р зилэу чІинагъэм кІуачІэ имыІэжъэу лытэгъэнэу.

НэкІубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЬ Нурбый.